

Marjut Lahti

Helsingin Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto
Sosionomi (AMK), Diakoniatyö
Opinnäytetyö, 2021

KOHTI YHTEISTÄ HYVÄÄ

Perhetoiminnan kehittäminen Karstulan seurakunnassa

TIIVISTELMÄ

Marjut Lahti

KOHTI YHTEISTÄ HYVÄÄ, Perhetoiminnan kehittäminen Karstulan seurakunnassa

Sivuja 47 ja liitteitä 2

kevät/2021

Helsingin Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali – ja terveystieteiden perustutkinto

Sosionomi (AMK), diakoniatyö

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää Karstulan seurakunnassa toteutettavaa perhetoimintaa. Opinnäytetyön kehittämisprosessilla pyrittiin keräämään ideoita ja toiveita seurakunnan perhetoiminnan kehittämiseksi alueen lapsiperheiden hyvinvointia tukevammaksi. Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Karstulan seurakunnan lapsityöntekijän kanssa ja lupa kehittämisprosessin läpi viemiseksi on pyydetty kirkkoherra Seppo Tiaiselta.

Kehittämisprosessin suunnitteleminen aloitettiin syksyllä 2020. Kehittämistyön aluksi kartoitettiin alueella asuvien lapsiperheiden määrää ja alueella muita lapsiperheiden parissa työskenteleviä tahoja. Prosessi suunniteltiin toteutettavaksi toiminnallisina iltoina. Tiedonkeruumenetelminä suunnitelmavaiheessa olivat Ideointipuu ja Learning cafe menetelmät.

Kehittämisprosessin toteuttamiseen alkuperäisen suunnitelman mukaisesti vaikuttivat vahvasti Covid19-pandemian luomat rajoitukset. Kehittämisprosessi pystyttiin kuitenkin viemään loppuun vaihtoehtoisen suunnitelman mukaisesti. Tässä hyödynnettiin jo seurakunnan toiminnassa mukana olevia. Yhteistyötahoja koskeva suunnitelma pystyttiin toteuttamaan lähes alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Tiedonkeruuseen käytettiin pääasiallisesti aivoriihimenetelmää. Kehittämisprosessi toteutettiin kokonaisuudessa syksyn 2020 aikana.

Keskeisimpinä kehittämistyöstä saatuina ideointeina voidaan pitää vanhempien tarvetta virikkeelliseen toimintaan niin perheenä kuin yksilöinä. Ideoinneista on havaittavissa myös vanhempien tarve omaan aikaan. Huomion arvoista on myös kehittämisprosessissa esille noussut tarve seurakuntatyön näkyvyyden lisäämiseen sekä informaatiokanavien selkeyttämiseen, etenkin yhteistyökumppaneita ajatellen.

Ideoinnit luovat pohjaa Karstulan seurakunnassa tulevaisuudessa toteutettavaan perhetoimintaan. Opinnäytetyö antaa seurakunnan työntekijöille käsityksen siitä, miten kohdentaa omien työalojensa resursseja tulevaisuudessa ja kehittää omaa työalaansa. Kehittämisprosessin toteuttamisen voidaan nähdä antaneen Karstulan seurakunnan perhetoiminnan kehittämiseksi suuntaviivat ja edistäneen seurakunnan perhetoiminnan näkyvyyttä alueella. Näin ollen voidaan ajatella kehittämisprosessin saavuttaneen sille asetetut tavoitteet.

Asiasanat: perhetyö, perhetoiminta seurakunnassa, kehittämistyö

ABSTRACT

ABSTRACT

Marjut Lahti

Towards best cooperation. Developing Karstula Parish Family work

Pages 47 and appendices 2

Spring 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Diakonia

The purpose of this thesis was to develop Karstula parish family work. The goal is to provide parish family work planners with ideas and views that can help advance the well-being of local families with children. The project was carried out in collaboration with a Karstula parish family worker and with consent of vicar Seppo Tiainen.

Planning for the project was started in the autumn 2020. At the beginning data was gathered on the number of families with children living in the area as well as on other organizations working with families with children. The plan was to implement the project in the form of workshop evenings. During the planning period data was gathered through idea tree and learning café methods.

The original plan for the project was greatly altered by the restrictions caused by the Covid-19 pandemic. However, it was possible to carry the project through by using an alternative plan that took advantage of families already involved with parish activities.

The plan concerning the cooperative partners was fulfilled as originally planned. For data gathering the brainstorming method was used. The process was carried out so that data gathering was completed by December 2020.

The main idea brought out by the project can be said to be that parents need stimulating activities both as families and as individuals. Another idea suggested by the results was the parents' need for personal time. The project also revealed the need for increasing the presence of the parish and for improving information channels, especially for the sake of cooperative partners.

The results of the project could give Karstula parish a basis for future family work. The thesis gives workers ideas on how to focus the resources of their departments and on how to develop their fields in the future. It can be seen that the project has given parish family work direction and promoted the visibility of parish family work in the area. Thus the project has accomplished the target set for it.

Glossary words: family work, family activities, work development

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 SEURAKUNNAN PERHETOIMINTA KEHITTÄMISEN KOHTEENA	5
2.1 Perhetoiminta seurakunnassa	6
2.2 Perhetyö kuntasektorilla	11
2.3 Perhetoiminta järjestöissä	13
3 PERHETOIMINNAN KEHITTÄMISTYÖN LÄHTÖKOHDAT	15
3.1 Toimintaympäristö ja yhteistyökumppanit	15
3.2 Kehittämistyön tarkoitus ja tavoitteet	17
4 KEHITTÄMISTYÖN PROSESSI	17
4.1 Kehittämisen prosessin suunnitelma	18
4.2 Kehittämisen prosessissa käytetyt menetelmät	22
4.2.1 Ideointipuu	22
4.2.2 Learning Cafe	23
4.2.3 Aivoriihi	24
4.3 Kehittämisen prosessin muutokset ja muutoksiin johtaneet syyt	24
5 KEHITTÄMISPROSESSIN TUOTTAMAT IDEAT	27
5.1 Perhekerhosta kerätyt ideoinnit	28
5.2 Yhteistyökumppaneilta kerätyt ideoinnit	31
6 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	34
7 POHDINTA	36
7.1 Eettisyys ja luotettavuus	36
7.2 Kehittämistyön arviointia	37
7.3 Oma ammatillisuus	39
LÄHTEET	41
LIITE 1. Kutsu perhetoiminnan iltoihin	46
LIITE 2. Kutsu yhteistyökumppaneille	47

1 JOHDANTO

Opinnäytetyönäni olen toteuttanut perhetoiminnan kehittämiseen tähtäävän kehittämishankkeen Karstulan seurakuntaan. Yhteistyötahona opinnäytetyössäni on ollut Karstulan seurakunta ja aktiivisena työparina lapsityöntekijä Sanna Poinonen. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kehittää Karstulan seurakunnan perhetoimintaa ja kehittämistyöllä pyrittiin keräämään alueen lapsiperheiltä toiveita liittyen seurakuntamme perhetoimintaan. Opinnäytetyön tavoitteena oli Karstulan seurakunnan perhetoiminnan kehittäminen lapsiperheitä osallistavampaan suuntaan. Jatkossa kehittämistyön pohjalta pyritään kehittämään seurakunnan perhetoimintaa lapsiperheiden hyvinvointia lisääväksi.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tuottaa seurakunnan perhetoiminnan kehittämistä kiinnostuneille toimijoille tietoa lapsiperheiden toiveista seurakunnan perhetoimintaa kohtaa. Tämän opinnäytetyön pohjalta on mahdollista muodostaa käsitys siitä, millaisia toiveita Karstulassa kehittämistyöhön osallistuneilta lapsiperheiltä nousi esille perhetoiminnan kehittämiseksi. Lisäksi opinnäytetyö antaa käsityksen alueen yhteistyötahojen kanssa suunniteltavasta perhetoiminnasta ja yhteistyön tekemisen haasteista.

Työni teoreettisina lähtökohtina toimivat niin seurakunnissa, kunnissa ja järjestöissä toteutettavan perhetoiminnan ja perhetyön tarkastelut. Perhetoimintaa toteuttavat monet toimijat yhteiskunnassa. Tämän vuoksi on tärkeää tarkastella työhön liittyvien käsitteiden sisältöä ja merkitystä.

Seurakuntien perhetoimintaa tehostamalla ja yhteistyötä lisäämällä on mahdollisuus saada entistä enemmän ammattitaitoisia työntekijöitä lapsiperheitä kohtavaan työhön. On mahdollista, että seurakuntatyön piirissä oleva työntekijä resurssi on unohdettu voimavara. Lisäksi perhetoimintaa kehittämällä voidaan vahvistaa lapsiperheiden osallisuutta seurakunnan toimintaan ja vahvistaa perheiden kokemusta kuulumisesta osaksi seurakunta yhteisöä. (Tervo-Niemelä,2018. s.10-12).

Myös varhaiskasvatuslaki on tuonut lasten ja perheiden kanssa tehtävään työhön muutoksia viime vuosina. Nämä muutokset ovat heijastuneet myös seurakunnissa toteutettavaan perhetoimintaan. (Petäjä & Ojell, 2018. s. 37-38). Tätä taustaa vasten on mielestäni tarpeellista kiinnittää huomiota seurakunnissa toteutettavaan perhetoimintaan ja kehittää sitä entistä enemmän lapsiperheiden hyvinvointia tukevammaksi.

2 SEURAKUNNAN PERHETOIMINTA KEHITTÄMISEN KOHTEENA

Perheet ovat osa yhteiskuntamme rakennetta. Hallinnollisista ja taloudellisista syistä yhteiskunnassa on tarpeellista määritellä mitä perheellä tarkoitetaan. Nykyään perheeseen kuulumista arvioidaan entistä enemmän henkilökohtaisten kriteerien pohjalta. Tänä päivänä ei voida ajatella perhemallin olevan pelkästään biologiaan perustuvaa, vaan esimerkiksi vahva tunneside voidaan kokea perhettä määritteleväksi tekijäksi. Tehdyistä tutkimuksista käy ilmi, että myös yksilön oma elämäntilanne vaikuttaa siihen kenet sukulaisistaan hän määrittelee perheeseensä kuuluvaksi. Perheiden monimuotoisuus on yleistynyt ja ydinperheajattelun voidaan ajatella olevan murroksessa. (Rönkko & Rytönen, 2010).

Seurakunnissa perheiden monimuotoisuus nähdään rikkautena ja jokaisen perheen yksilöllisyyttä arvostetaan. Suomalaisia lapsiperheitä tarkasteltaessa huomionarvoista on, että vanhemmaksi tullaan aiempaa iäkkäämpinä ja kokonaan lapsettomia talouksia vuonna 2010 Suomessa on ollut enemmän kuin missään muussa Euroopan maassa. Näiden seikkojen lisäksi on syntyvyyden laskua selkeästi havaittavissa, vaikkakin suurperheitä suomessa on eurooppalaisella mittakaavalla poikkeuksellisen paljon. (Tervo-Niemelä, 2018, s.11-15).

Vaikka uskonnollisuuden näkyminen katukuvassa ja mediassa ovat lisääntyneet, ovat kokemukset uskonnollisuuden merkityksellisyydestä ja kiinnittymisestä vähentyneet. Uskonnosta on tullut ilmiö, joka ei kosketa minua itseäni vaan muita.

Samaan aikaan myös nuoremman sukupolven sitoutuminen uskonnollisiin instituutioihin voidaan nähdä haasteellisena. (Tervo-Niemelä, 2018, s.11-15).

2.1 Perhetoiminta seurakunnassa

Luterilainen kirkko muodostaa Suomessa maanlaajuisen verkoston ja jokainen henkilö asuu jonkin seurakunnan alueella. Seurakuntien voidaankin sanoa olevan osa maanlaajuisesta palveluverkosta. Historiassa seurakunnilla on oma tärkeä roolinsa puhuttaessa kasvatuksesta ja diakonisesta auttamistyöstä. Tänä päivänä seurakunnan toiminnassa laajimmin kansalaisia tavoittavat palvelut ovat kansalaisten hyvinvointia tukevia. Näistä näkyvimmin esillä ovat lapsiperheille suunnatut perhekerho ja muskari. (Hastrup ym. 2019, s.4).

Seurakunnassa toteutettava perhetoiminta on luonteeltaan ennaltaehkäisevää ja on osa kirkossa toteutettavaa kasvatustoimintaa. Perhetoiminnan lähtökohta seurakunnissa perustuu varhaiskasvatuslakiin, jossa on määritelty perhetoiminnan lähtökohdaksi ennaltaehkäisevyys ja yhteistyö huoltajien kanssa. Lähtökohdaksi kaikelle seurakunnan kasvatustyölle on myös uskontokasvatuksen edistäminen. Perheiden parissa tehtävä työ on osa laaja-alaista toimintaa. Seurakunnissa perhetoiminta ei ole erillinen työala tai työmuoto, vaan sen tulisi sisältyä kaikkien työalojen työntekijöiden työtteeseen. Jokaisen seurakunnan työntekijän, niin hengellisten kuin muidenkin työalojen, työtteeseen tulisi kuulua perheitä huomioiva ja tukeva kohtaaminen. Painopiste puhuttaessa kirkon perhetoiminnasta on ennaltaehkäisevydessä, perheiden yksilöllisessä kohtaamisessa sekä yhteistyössä vanhempien kanssa. (Suomen ev.lut.kirkko, i.a.-b).

Myös varhaiskasvatuslaki on muuttunut viime vuosina ja muovannut omalta osaltaan etenkin seurakunnan ja kunnan toimijoiden välillä toteutettavaa yhteistyötä. Varhaiskasvatuslaki koskettaa alle kouluikäisten lasten parissa toteutettavaa hoitoa, opetusta ja kasvatusta. Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on tukea ja täydentää kotien kasvatustyötä. Opetushallitus on antanut valtakunnallisen määräyksen, jonka pohjalta jokaisen kunnan on laadittava alueellinen varhaiskasva-

tussuunnitelma (Vasu). Vasun tarkoituksena on luoda kaikille varhaiskasvatuksen piirissä oleville lapsille yhtäläiset ja tasavertaiset lähtökohdat, kokonaisvaltaiseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Tarve muutokselle varhaiskasvatuksen kenttää ajatellen nousee ympäröivän maailman muutoksista. (Petäjä & Ojell, 2018. s.37-38).

Kuntien ja seurakuntien yhteistyöllä on olemassa pitkät ja hyvät perinteet. Vasun myötä näiden perinteiden olemassa oloa on kuitenkin alettu kyseenalaistamaan. Vasussa ei enää puhuta uskontokasvatuksesta vaan katsomuskasvatuksesta. Katsomuskasvatus on jo käsitteenä laajempi ja pitää sisällään niin uskonnot, eri katsomukset kuin uskonottomuudenkin. Luonteeltaan katsomuskasvatus on yleissivistävää, eikä sisällä minkään tietyn uskonnon harjoittamista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei mitään uskontoon liittyvää voida toteuttaa varhaiskasvatuksen ryhmissä. Toteutuksessa on tarpeellista huomioida, että tarkoitus on yleissivistävä, ei lasta tiettyyn uskonnollisuuteen ohjaava. (Petäjä & Ojell, 2018. s.39).

Varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu) ei sinällään luo velvoitteita seurakunnassa toteutettavalle varhaiskasvatukselle, mutta antaa kuitenkin suuntaviivoja seurakunnassa toteutettavalle toiminnalle. Yhteistä niin varhaiskasvatussuunnitelmaa kuin kirkossa toteutettavaa varhaiskasvatustyötä ajateltaessa voidaan nähdä paljon. Tärkeimpänä yhdistävänä tekijänä voidaan nähdä lapsen hyvinvoinnin ja kasvun sekä kehityksen tukemisen oleminen työskentelyn keskiössä. Voidaankin sanoa, että kirkon kasvatuksen tavoitteet ovat linjassa varhaiskasvatuslain asettaman kymmenen tavoitteen kanssa. Toimintaa ohjaavia tekijöitä ovat kristillinen arvopohja ja kokonaisvaltainen ihmiskäsitys. Tarkoituksena on, että lapsille annetaan kokemuksia ja aineksia elämänkatsomuksensa rakentamiseen. (Petäjä & Ojell, 2018.s.42-43).

Koko kirkon toimintaa ajateltaessa suunnittelua ja kehittämistyötä tehdään jatkuvasti. Kirkon uusi strategia – ovet auki, tähtää vuoteen 2026. Tilastojen valossa tarvetta kirkon toiminnan strategiseen suunnittelemiseen on olemassa. Tilastojen mukaan kirkon järjestämiin tilaisuuksiin osallistuu aiempaa vähemmän henkilöitä, kastettujen ja vihittyjen määrä laskee ja kirkon jäsenmäärä vähenee koko ajan.

Nimensä mukaisesti kirkon uusi strategia kehottaa työntekijöitensä pitämään ovet auki, luomaan yhteyden ympäröivään työskentelykenttään ja olemaan ennakkoluuloton kehitettäessä uusia toimintatapoja sekä kohtaamisen muotoja. (Suomen ev.lut.kirkko, 2020).

Strategiassa on nimetty yhdeksi osa-alueeksi kirkon pyrkimys lasten ja nuorten osallisuuden sekä perheiden hyvinvoinnin edistämiseen. Huomioitavaa on myös se, että strategia korostaa perhetoiminnan olevan kaikkia työaloja läpäisevä kohtaamisen muoto, ei pelkästään tiettyjen työntekijöiden toteuttama työtehtävä. Lisäksi strategiassa korostuu tarve tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Kirkon perhetoiminnan tulisi pyrkiä osaksi alueellisia lapsiperheille suunnattuja palveluita ja työntekijöiden tulisi nähdä oma toimijuutensa osana isompaa kokonaisuutta. Kirkon työntekijöiden ei tulisi nähdä itseään pelkästään oman työalansa työntekijöinä, vaan osana alueellisten toimijoiden joukkoa. (Suomen ev.lut.kirkko, 2020).

Perhetoimintaa koskevaksi ohjeistukseksi kirkkohallitus on hyväksynyt julkaisun ”Perhelähtöisen seurakunnan suuntaviivat” (2019), jossa tarkastellaan perheyötä ja perhetoimintaa hyvin laaja-alaisesti. Julkaisu korostaa perhetoiminnan lähtökohtana perheen arvostamista, perheiden yksilöllisyyden huomioimista sekä perheiden asiantuntijuutta omissa asioissaan. Julkaisusta käy selkeästi esille myös, että seurakunnan eri työalojen työntekijöiden tulee kunnioittaa perheiden yksilöllisyyttä sekä suhtautua avoimin mielin perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Huomionarvoista on, että julkaisussa korostetaan perheiden roolia yhteistyökumppaneina, ei niinkään työnkohteena. (Kirkkohallitus, 2019).

Julkaisu on tarkoitettu seurakunta työn ja toiminnan tueksi. Julkaisussa tuodaan esille, että kirkon käsitys perheestä on laaja. Lisäksi jokaisen yksilön suhde nähdään ainutlaatuisena, suhteessa muihin perheen jäseniin. Perheen nähdään tuovan iloa ja voimaa, mutta toisaalta olevan välillä myös haastava ja rasittava jäsenilleen. Seurakunnassa jokainen perhe ja perheenjäsen kohdataan kunnioittavasti ja hyväksyen kristillisen käsityksen mukaan ihmisyydestä sekä inhimillisyydestä käsin. Julkaisussa tuodaan esille myös tarpeellisuus ymmärtää jokaisen

perheen omaa toimintaympäristöä. Erilaiset toimintaympäristöt vaikuttavat perheiden elämään, joita voi olla monia erilaisia seurakuntien sisällä. Seurakunnan toiminnassa mukana olevilla perheillä voi olla hyvin erilaiset toimintaympäristöt arjessaan, niiden ymmärtäminen sekä tiedostaminen luovat pohjaa kohdata perheitä tasavertaisesti. (Kirkkohallitus, 2019).

Perheiden moninaisuuden näkymisen seurakunnan perhetoiminnassa on tuonut esille myös Valtonen (i.a.) artikkelissaan perhelähtöisen seurakunnan teologiaa. Artikkelista käy ilmi yhteiskunnassa tapahtuneiden muutosten vaikutus perheiden moninaistumiseen ja sen kautta tarve perheiden parissa työskentelevien tahojen toimintamallien uudistamiseen. Seurakunnan perhetoiminnasta puhuttaessa voidaan nähdä mahdollisena seurakuntalaisten osallisuutta lisäävänä tekijänä käytettävien ammattinimikkeiden –työ loppuisista muodoista luopuminen. (Valtonen, i.a.).

Valtakunnallisesti kehitettävän perhekeskustoiminnan Valtonen (i.a.) näkee edistäneen seurakuntien mahdollisuutta olla mukana kehittämässä ja suunnittelemassa perhetyötä osana laajempia yhteistyöverkostoja. Artikkelista käy ilmi, että käsitteellisesti perhetoiminta pitää mukanaan ajatuksen perheiden aktiivisesta toimijuudesta. Perhetyön käsitettä käytetään lähinnä puhuttaessa korjaavasta työstä ja tehdään yhteistyötä esimerkiksi lastensuojelun työntekijöiden kanssa. (Valtonen, i.a.).

Seurakunnan työntekijöiden toimintaa tarkasteltaessa, kirkon kasvatuksen barometristä 2020 nousee esille tarve kehittää kasvatuksen työalaa. Tutkimuksesta käy ilmi, että barometriin vastanneista kirkon kasvatuksen työntekijöistä alle puolet suunnittelevat yhdessä perheiden kanssa toteutettavaa työtä. Vielä vähemmän perheille suunnatun toiminnan voidaan katsoa pohjautuvan perheiltä tulleisiin ideoihin ja toiveisiin. (Surakka & Porkka, 2020. s.98-99).

Samansuuntaisia havaintoja on luettavissa kirkon tulevaisuusselonteosta 2018. Selonteon mukaan seurakuntien työntekijöiden tulisi pohtia millä tavoin parhaiten kokoavan toiminnan kautta on mahdollista tukea perheitä ja heidän hyvinvointi-

aan. Toiminnan suunnitteleminen tulisi toteuttaa nimenomaan yhdessä lapsiperheiden kanssa ja näin vastata perheiden alueellisiin toiveisiin. (Aitlahti & Ahtiainen, 2018. s.59).

Diakoniabarometriä 2020 tarkasteltaessa käy ilmi, että vain viidennekselle tutkimukseen osallistuneilla diakoniatyötä tekeville työtehtäviin kuului lapsi- ja perheytyö osaksi omia työtehtäviään. Barometristä käy lisäksi ilmi, että lapsi- ja perheytyön osuus diakoniatyön työtehtävistä on selkeästi vähentynyt aiempiin vuosiin nähden. Avustustyön osuus on selkeästi kasvanut ja sielunhoidollinen työ nähtiin diakoniatyön ensisijaisena työmuotona. (Alava ym., 2020. s.94-96).

Kirkon mahdollisuuksiin tukea perheiden hyvinvointia ja perheiden omia voimavaroja on kiinnitetty huomiota myös muissa maissa kuin suomessa. Muun muassa Isossa-Britaniassa on Katolilaisen kirkon toiminnassa kehitetty toimivia malleja perheiden itseohjautuvuuden tueksi. Perheiden itseohjautuvuuteen pyritään mahdollistamalla perheiden toimiminen itsenäisesti seurakunnan tiloissa ja tarjoamalla mahdollisuus aktiiviseen osallisuuteen seurakunnan toiminnan ylläpitäjinä. (Archdiocese of Liverpool, i.a.).

Suomessa kirkon varhaiskasvatus perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen, joka on lähtökohtana toteutettaessa seurakunnassa varhaiskasvatusta ja perhetoimintaa. Kirkon varhaiskasvatuksessa tämä tarkoittaa yksilöllisyyden arvostamista ja kasvurauhan antamista, niin lapsia kuin perheitä kohdatessa. Seurakunnan toiminnan ollessa maksutonta ja ns. matalankynnyksen toimintaa on entistä useammilla perheillä mahdollisuus osallistua seurakunnissa järjestettäviin toimintoihin. Näiden toimintojen ylläpitäminen ja kehittäminen nähdään tärkeänä, lapsiperheiden hyvinvointia lisäävänä tekijänä. (Petäjä & Ojell, 2018. s.45-49).

Varhaiskasvatuksessa tämä tarkoittaakin diakonista otetta työskenneltäessä lasten ja perheiden kanssa. Yksi kirkon strategisista tavoitteista onkin vähentää lapsiperheköyhyyttä. Jokainen seurakunta voi omalla toiminnallaan olla edistämässä vähävaraisten lapsiperheiden hyvinvointia ja luoda mahdollisuuksia tasa-vertaiseen osallistumiseen, muun muassa harrastustoimintoihin. (Petäjä & Ojell, 2018. s.45-49).

Yhteiskunnan muuttuessa myös seurakuntien tulee olla valmiita muutoksiin. Aiemmin toimivia yhteistyö muotoja on kyettävä muuttamaan ja miettimään uusia keinoja kohdata lapsia sekä perheitä. Tulevaisuudessa kirkon kasvatusta on osa laajempaa lasten ja perheiden hyvinvoinnin lisäämistä kaikilla elämän alueilla, ei pelkästään kristillistä kasvatusta. (Petäjä & Ojell, 2018. s.45-49).

2.2 Perhetyö kuntasektorilla

Kuntien järjestämää perhetyötä määrittelee sosiaalihuoltolaki. Kuntien järjestämä perhetyö ei nykyisellään vaadi lastensuojelun asiakkuutta. Työskentelyn piiriin ohjaututaan kuitenkin esim. neuvolan, koulun tai jonkun muun viranomaisen ohjauksella. Kunnallinen perhetyö voi sisältää erilaisia työskentelymenetelmiä, jotka määritellään perhekohtaisesti, palvelutarpeen arvioinnilla. Työskentely voi kohdistua monille eri osa-alueille, kuten vanhemmuuden tukemiseen tai nuoren kasvun – ja kehityksen haasteissa tukemiseen. Perhetyöllä on tarkoituksena tukea perheessä olevia haasteita mahdollisimman matalalla kynnyksellä, jotta välttyttäisiin lastensuojelun asiakkuudelta. Lähtökohtana kunnankin perhetyössä on siis ennaltaehkäisy ja matalankynnyksen puuttuminen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, i.a.).

Terveyden – ja hyvinvoinnin laitos (THL) on määritellyt perhetyön olevan sosiaalihuoltolain mukaista palvelua. THL:n mukaan perhetyö on erityistä tukea tarvitsevan lapsen kasvun ja kehityksen tukemista. Perhetyö on sosiaalihojauksena, joka voi koostua muun muassa vanhemmuuden tukemisesta, perheen toimintakyvyn vahvistamisesta ja arjen rutiinien hallinnan ohjauksesta. Perhetyön saaminen ei vaadi lastensuojelun asiakkuutta. Perhetyötä voidaan järjestää monin eri tavoin. Sosiaalihuoltolaki mahdollistaa perhetyön järjestämisen myös muillekin kuin erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. Tämä on lisännyt kuntien tarjoamia lapsiperheitä tukevia palveluita, mikä on taas vaikeuttanut perhetyön selkeää määrittelemistä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, i.a.).

Kunnat voivat järjestää perhetyötä yhteistyössä esimerkiksi neuvolan, koulun tai perheneuvolan kanssa. Kunnallisen perhetyön tavoitteena on järjestää perheille

tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, ammattilaisten havaittua perheen tarve tukeen. Varhaisella tuella pyritään saavuttamaan perheen kannalta riittävän varhainen ja oikea aikainen tuki. Perhetyön varhaisella tuella pyritään välttämään perheen asioiden kriisiytyminen ja perheen ajautuminen lastensuojelun asiakkuuteen. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos & L1301/2014, i.a.).

Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö tarkoittaa käytännössä perheiden asioiden selvittelyä, tuen tarpeen määrittelemistä perhekohtaisesti sekä tuen antamista perhekohtaisesti. Perhetyön kannalta tärkeänä asiana nähdään, että perhetyöntekijä käy perheen kotona ja osallistuu perheen arkeen. Lisäksi perhetyön kannalta on tärkeää, että työntekijä pystyy luomaan avoimen ja luottamuksellisen ilmapiirin perheen kanssa. Tähän pyritään keskustelemalla avoimesti perheen kanssa, vaikeistakin asioista. Lisäksi perhetyöntekijän tulee olla valmis kunnioittamaan perheen yksityisyyttä ja ymmärtää perheiden moninaisuutta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, i.a.).

Sosiaali – ja terveysministeriö on käynnistänyt Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) vastatakseen tähän määrittelyn tarpeeseen. Lape-hankkeen muutosohjelmasta käy ilmi, että palveluiden hajanaisuuden vaikutus asiakkaiden saamaan palveluun on tiedostettu. Tähän haasteeseen ja asioiden tarkempaan määrittelemiseen, on tarkoitus vastata Lape– hankkeen kautta, vuoteen 2025 mennessä. Lape– hankkeen yksi määritellyistä tavoitteista on, että maakunta – ja kuntatasolla on hankkeen päätyttyä selkeät ja toimivat yhteisesti sovitut käytäntömallit sekä sopimukset yhteistyön tekemisestä niin järjestöjen kuin seurakuntien kanssa. Näin pyritään siihen, että lapsille, nuorille ja heidän perheilleen tuotettavat tukimuodot, olisivat osa yhteistä palvelukokonaisuutta. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2014).

Sanna Sekin (2018) tekemästä väitöskirjasta käy ilmi perhetyössä tapahtuneet muutokset yhteiskunnassamme sekä perhetyön tarpeiden muutokset. Yhteiskunnan rakenteelliset muutokset ovat tehneet perheiden ongelmista entistä näkyvämpiä ja ovat pakottaneet sosiaalihuollon etsimään uusia keinoja puuttua lapsiperheiden haasteisiin. Perhetyön alku on jäljitettävissä yhteiskunnassamme aina

1900-luvun alku vuosikymmenille asti, jolloin niin kunta, järjestö kuin seurakunta-toimijat ovat olleet vahvassa yhteistyössä puhuttaessa perhetyön toimijoista. (Sekki, 2018. s.23-27).

Myllärniemi (2007) toteaa perhetyön määrittelemisen täsmällisesti olevan haastavaa nykyisin. Tämä on seurausta siitä että, perhetyössä toimii monenlaisia tahoja erilaisissa tehtävissä ja erilaisin tavoittein. Tämän päivän perhetyöstä puhuttaessa hän toteaa vakiintuneen käytännön olevan, että sillä tarkoitetaan lastensuojelussa tehtävää perhetyötä. (Myllärniemi, 2007). Saman perhetyön määrittelemisen haasteen ja moninaisen työskentelykentän nostavat esille Alatalo ym. todeten perhetyön käsitteen olevan laaja ja moninainen, vaikkakin vakiintuneen lastensuojelun perhetyöstä käytettäväksi. (Alatalo ym. 2017. s.17.).

Alatalo ym. (2017) mukaan myös palveluita käyttävien perheiden mielestä perhetyön käsitteiden käyttäminen ja sisältö ovat vaikeasti ymmärrettäviä. Käsitteiden sisältöä ei ole selvitetty tarpeeksi perheille, eivätkä perheet käytännössä ymmärrä mitä ammattilaisten käyttämä määritelmä pitää sisällään. Lisäksi Alatalo ym. (2017) mukaan sosiaalihuollon henkilöstö näyttäytyy palveluiden piirissä olevien perheiden silmissä yhtenä harmaana mössönä, ”sossuina”. Erityisen tärkeäksi käsitteiden ja määritelmien avaamisen Alatalo ym. (2017) näkevät lapsista puhuttaessa. Tehtävän työmääritelmien ja tarkoitusten ollessa etenkin lapsille epäselviä voivat epämääräiset käsitteet luoda jopa pelkoja liittyen tuleviin tapahtumiin. Näin ollen onnistuneen lähtökohdan luominen perhetyölle voi muodostua haastavaksi. Määritelmien avaamisen ja työntarkoitusten selkeä sanoittaminen voidaan siis nähdä ensiarvoisen tärkeänä perhetyöstä puhuttaessa. (Alatalo ym. 2017. s. 17-19).

2.3 Perhetoiminta järjestöissä

Suomea on luonnehdittu järjestöjen luvatuksi maaksi. Suomessa järjestöjä on useisiin eri aloihin liittyen ja järjestötoiminnalla on oma tärkeä rooli hyvinvointivaltiomme toimimisessa. Suomessa järjestöjen toiminnan pääpaino on vapaa-ajan, liikunnan ja kulttuurin alalla. Kansalaisjärjestöistä puhuttaessa toiminnan arvona

on aatteellisuus, jolloin toiminnan lähtökohtana on yleishyödyllisyyden tavoittelu, eikä niinkään voiton saaminen järjestetystä toiminnasta. (Hastrup ym. 2019, s. 3-4).

Tänä päivänä järjestöjen rooli palveluiden tarjoajana on muuttunut, verrattuna järjestötoiminnan alkuaikoihin. Edelleen järjestöjen toimintakenttä perheitä ajatellen on laaja. Järjestöt tarjoavat perheille mahdollisuuden osallistua matalan kynnyksen toimintaan ja varhaista tukea. Lisäksi järjestöt tuottavat erityispalveluita ja osallistuvat aktiivisesti yhteiskunnan vaikuttamistyöhön sekä valvovat kansalaisten etuja. (Hastrup ym. 2019, s.3-4).

Nykyään kunnat ostavat järjestöiltä ostopalveluina perhetyöhön suunnattuja palveluita, erilaisilla sopimuksilla. Positiivisena asiana järjestötoiminnan kehittymistä ajatellen voidaan ajatella olevan ostopalvelutarpeen nousu, johon järjestöt ovat pystyneet vastaamaan nopealla aikataululla. Lisäksi järjestöillä on mahdollisuus kuntia nopeammin tarttua perheiden palveluiden tarpeisiin erilaisten projektien ja hankkeiden kautta. Haasteena järjestöjen tuottamassa perhetyössä voidaan nähdä sen projektiluonteisuus, jonka vuoksi käytänteiden juurruttaminen sekä pitkäjänteinen työskentely ovat haasteellisia. (Sekki 2018, s. 32).

Sosiaalialan järjestöjen voidaan katsoa kuitenkin olevan edelläkävijöitä puhuttaessa perhetyön kehittämisestä sekä perheiden kodeissa toteutettavasta työstä. Valtakunnallisesti aktiivisimpia perheiden hyvinvointia edistävien palveluiden parissa työskenteleviä järjestöjä ovat Mannerheimin lastensuojeluliitto, Ensi- ja turvakotien liitto ja Suomen Setlementtiliitto. Paikallistasolla toimijoiden kirjo voi olla hyvinkin moninainen. (Sekki 2018, s.31-33.).

3 PERHETOIMINNAN KEHITTÄMISTYÖN LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyönäni olen toteuttanut perhetoimintaa koskevan kehittämisprosessin Karstulan seurakunnassa. Toive kehittämistyön toteuttamisesta perhetoimintaan liittyen on lähtöisin Karstulan seurakunnan työntekijöiltä. Kehittämistyön lähtökohtana on ollut lapsiperheiden osallisuuden lisääminen seurakuntamme toiminnassa ja lapsiperheiden hyvinvoinnin lisääminen perhetoimintaa kehittämällä.

Työparina kehittämistyön suunnittelemisessa ja toteuttamisessa oli Karstulan seurakunnan lastenohjaaja Sanna Poikonen. Lupa kehittämisprosessin läpiviemiseksi ja opinnäytetyön laatimiseksi saatiin kirkkoherra Seppo Tiaiselta syksyllä 2020.

Yhteiskunnassamme vallitsevan Covid19 - epidemian ollessa valloillaan opinnäytetyöprosessia toteutettaessa oli erityistä huomiota kiinnitettävä epidemian vaikutuksiin alueellamme. Mahdollisten rajoitusten vaikutukset kehittämisprosessin kulkuun huomioitiin jo kehittämissuunnitelmaa laadittaessa.

3.1 Toimintaympäristö ja yhteistyökumppanit

Karstula on pieni maalaispitäjä, jonka asukasluku oli vuoden 2019 alussa 3949 henkilöä. Alle 15-vuotiaita tuolloin oli Karstulan väestöstä liki 13 prosenttia, kun taas yli 64-vuotiaiden osuus kuntalaisista oli lähes 34 prosenttia. Syntyvyys on ollut laskussa jo pidemmän aikaa, vaikkakin perheitä alueella oli vuoden 2019 alussa 1 149 kappaletta. (Tilastokeskus,i.a.) Karstulan seurakunnassa kasteen sai vuonna 2019, 22 lasta. Keskusteltaessa niin neuvolan kuin seurakunnan työntekijöidenkin kanssa on tullut ilmi, että alueellamme lähes jokainen syntyvä lapsi saa kasteen. Näin lähtökohta seurakuntayhteyden luomiseen on olemassa jokaisen kuntaamme syntyvän lapsen kohdalla. (Suomen ev.lut.kirkko, i.a.-a).

Karstulan seurakunta oli opinnäytetyön tekemisen hetkellä itsenäinen seurakunta, mutta liitosneuvottelut Saarijärven seurakuntaan liittymisestä ovat käynnistyneet. Liitosta Saarijärven seurakuntaan ollaan valmistelemassa vuoden 2022 alusta, tällöin myös naapuri seurakunta Kyyjärvi liittyisi osaksi Saarijärven seurakuntaa. Työntekijöinä tällä hetkellä Karstulan seurakunnassa ovat seurakuntamestari, emäntä, talouspäällikkö, kanttori, seurakuntapastori, kirkkoherra, diakoni, taloussihteerit (60% työajalla), nuorisotyönohjaaja (50% työajalla) ja lastenohjaaja (80% työajalla). (Karstulan ev.lut.srk., 2019).

Yhteistyötä seurakunnan työalojen kesken on tehty aina, työtehtävien sisältöä vaihdellen. Yhteistyön tekeminen oman organisaation ulkopuolelle on ollut kokemukseni mukaan satunnaista ja jokaisen työalasta riippuvaista. Työyhteisömmessä olemme paljon pohtineet sitä, mikä yhteistyön tekemisen haastavuuteen esim. kuntasektorilla työskentelevien kanssa voisi olla syynä. Tämä kysymys ei käsittääkseni ole yksiselitteinen ja liittyy yhteiskuntamme muutoksiin myös laajemmin, varsinkin varhaiskasvatukseen ja kasvatukseen saralla.

Lapsiperheille suunnattu harrastustoiminta on aktiivista Karstulan kunnassa. Lapsille on tarjolla niin urheiluseurojen kuin järjestöjenkin taholta harrastustoimintaa. Aktiivisimpina alueemme harrastustoimintaa lapsille järjestävinä tahoina ovat tällä hetkellä Karstulan Kiva, Karstulan naisvoimistelijat ja Karstula–Kyyjärvi 4H – yhdistys. Karstulan kivan harrastustoiminta keskittyy jääkiekon ympärille ja naisvoimistelijat panostavat joukkuevoimisteluun. 4H – yhdistyksen harrastustoiminta on ns. matalankynnyksen toimintaa ja mahdollistaa monipuolisten kerhotoimintojen järjestämisen. (Karstulan kunta & Karstula – Kyyjärvi 4H, i.a.).

Lapsiperheitä ajatellen alueellamme ei matalankynnyksen toimintaa ole juurikaan tarjolla. Seurakunnan perhekerho on kaikille avoin kohtaamisen muoto, joka koontuu kerran viikossa. Karstulan MLL:n perhekahvilassa ohjaajana toiminut henkilö, kertoi ettei kahvilatoiminnalla ole enää pariin vuoteen ollut vetäjää ja näin ollen kahvilan kokoontumiset ovat olleet viime vuodet katkolla. Retki- ja leiri toimintaa perheille ei tällä hetkellä ole ollut tarjolla. Myöskään rovastikunnallisille perheleireille ei ole ollut seurakunnastamme osallistujia enää vuosiin.

3.2 Kehittämistyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää Karstulan seurakunnassa toteutettavaa perhetoimintaa, lapsiperheiden hyvinvointia ja osallisuutta tukevammaksi. Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada lisää tietoa Karstulassa asuvilta lapsiperheiltä, heidän toiveistaan liittyen seurakunnan perhetoimintaan. Lisäksi opinnäytetyön tarkoituksena oli verkostoitua muiden lapsiperhetyötä tekevien toimijoiden kanssa ja kartoittaa seurakunnan mahdollisuuksia toimia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena oli, että kehittämistyön kautta seurakunnan perhetoiminta pystyisi omalta osaltaan lisäämään yleistä lapsiperheiden hyvinvointia alueella.

Opinnäytetyön tavoitteena oli aktivoida Karstulassa asuvia lapsiperheitä osallistumaan seurakunnan järjestämään toimintaan ja samalla tuottaa työntekijöille tietoa, lapsiperheitä motivoivasta ja kannustavasta toiminnasta. Lisäksi tavoitteena oli tuottaa seurakunnan työntekijöille tietoa, siitä millainen toiminta saisi lapsiperheet aktivoitumaan mukaan seurakunnan toimintaan sekä sitoutumaan siihen. Tavoitteena oli myös luoda uusia ja elvyttää vanhoja jo hyväksi havaittuja yhteistyömalleja, jotka tällä hetkellä perhetoiminnan osalta olivat hyvin vähäisiä.

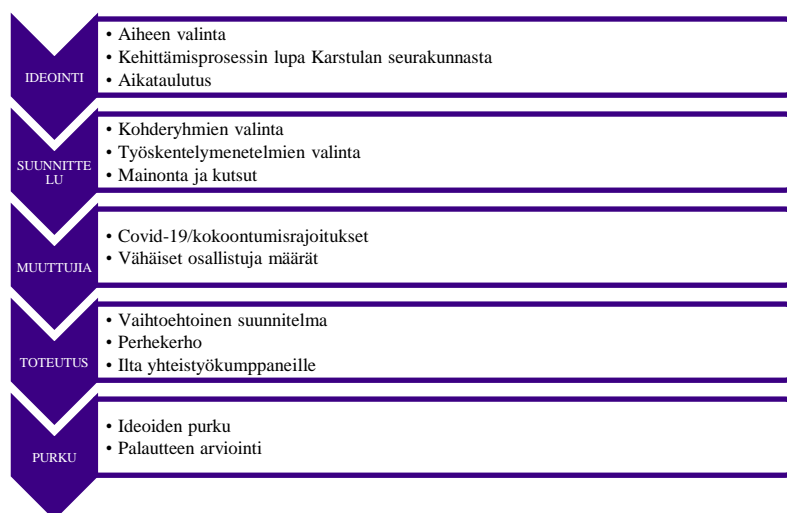
4 KEHITTÄMISTYÖN PROSESSI

Kehittämistyö toteutettiin yhteistyössä Karstulan seurakunnan lapsityöntekijän kanssa. Kehittämistyön ideointi ja suunnitteleminen aloitettiin syksyllä 2020. Suunnitteluun ja kehittämistyön toteutukseen kysyttiin lupa Karstulan seurakunnan kirkkoherra Seppo Tiaiselta. Kehittämistyön toteuttamisesta tiedotettiin koko Karstulan seurakunnan henkilöstöä, 24.9.2020 järjestetyssä työntekijäkokouksessa. Tuossa kokouksessa koko työyhteisöllä oli mahdollisuus osallistua kehit-

tämistyön ideointiin sekä tuoda esille oma mielipiteensä seurakuntamme perhe-toiminnan kehittämistä. Koko työyhteisö koki positiivisena asiana perhe-toiminnan kehittämisen seurakunnassamme.

4.1 Kehittämisen suunnitelma

Kehittämisen suunnittelu aloitettiin syksyllä 2020. Varsinaisia suunnitteluun tarkoitettuja aikoja kalenteroitiin aluksi neljä. Tämän lisäksi suunnitelman yksityiskohtia tarkistettiin kehittämistyön edetessä. Kehittämisen kulku kuvattiin seuraavalla kuviolla 1.

Kuvio 1. Kehittämisen kulku.

Suunnitelma rakennettiin lapsiperheille ja yhteistyökumppaneille järjestettävien pajailtojen muotoon. Näiden iltojen tarkoituksena oli koota alueemme lapsiperheitä yhteen mielekkään tekemisen merkeissä ja samalla kerätä tietoa, lapsiperheiden toiveista seurakunnan toimintaan liittyen. Tärkeää oli myös järjestää yhteistyökumppaneille oma ilta, jonka tavoitteena oli kartoittaa yhteistyökumppaneidemme toiveita seurakunnan toimijoita kohtaan sekä luoda kontakteja alueemme lapsiperheiden parissa toimiviin tahoihin.

Suunniteltaessa iltoja kiinnitettiin huomiota siihen, että iltojen kesto ei olisi liian pitkä pikkulapsiperheitä ajatellen ja illat sisältäisivät motivoivaa tekemistä niin lapsille kuin aikuisillekin. Lisäksi haluttiin, että perheet olisivat itse aktiivisesti illoissa toimijoina, eivätkä illat koostuisi pelkästään työntekijä johtoisesta toiminnasta. Iltojen järjestämisestä tiedotettiin paikallisessa lehdessä, seurakuntamme kotisivuilla ja Facebook-sivuilla sekä päiväkerholaisten koteihin mukanaan viemillä mainoslehtisillä.

Lapsiperheitä varten suunniteltiin kaksi tapaamisliltaa. Iltojen ajatuksena oli tarjota lapsiperheille mukavaa yhteistä tekemistä ja samalla kerätä ajatuksia sekä ideoita perhetoiminnan kehittämiseksi. Illat oli rakennettu siten, että kehittämistyötä varten suunniteltu osuus oli ikään kuin sisäänrakennettuna iltaan. Ensimmäisessä toimintaillassa osana rastipolkua oli tarkoituksena käyttää ideointipuuta ja toisen toimintaillan tiedonkeruun menetelmänä oli tarkoitus käyttää Learning cafe menetelmää.

Ensimmäinen lapsiperheille suunnattu ilta järjestettiin torstaina 5.11.2020 klo:17 alkaen Karstulan seurakuntatalolla. Illan kulkua varten olimme valmistelleet lapsiperheitä varten pienen iltapalan ja toimintaradan. Toimintaradan teemana oli valo. Toimintarata sisälsi viisi erilaista rastia. Rastit olivat sijoiteltuina eripuolille kirkkoamme. Toimintarata oli suunniteltu alkavaksi päiväkerhotilasta, jonne ideointipuuta oli sijoitettuna.

Ensimmäisenä tehtävänä perheillä oli vastata avoimeen kysymykseen: mitä toiveita sinulla on seurakunnan perhetoiminnalle? Vastaukset kirjoitettiin tähden muotoisille papereille nimettömästi. Perheet saivat itse kiinnittää toiveensa ideointipuuhun. Ideointipuuta oli konkreettisesti puun muotoinen.

Toinen rasti oli kirkon eteisessä, ohjeistuksena koota palapeli ja pohtia perheen kesken, milloin perheessä sytytetään kynttilöitä, ja mihin tarkoitukseen.

Kolmas rasti oli sijoitettuna kirkon alttarin eteen, jossa perheet saivat tutustua rukouskivien käyttämiseen ja asettaa oman rukouksen merkiksi valitsemansa kiven. Rasti sisälsi kirjoitetun ohjeistuksen rukouskivien käyttämisestä, kivien värien merkityksestä ja pienen rukouksen.

Neljäntenä rastina kirkon salissa oli aseteltuna heijastimia, joita seuraamalla perheet löysivät tiensä pienen aarrearkun luokse. Aarrearkussa oli valmisteltuna jokaiselle lapselle oma pieni lahja. Toimintarata päättyi yhteisesti kerhuhuoneelle, jossa tarkoituksena oli käydä läpi ideointipuuhun tulleet ideat ja antaa osallistujille mahdollisuus lisätä vielä puuhun mahdollisesti illan aikana lisää tulleita ideointeja.

Toinen perheille suunnattu ilta oli tarkoitus järjestää torstaina 10.12.2020 klo:17.00 alkaen. Suunnitelman mukaan illan aikana käytettiin Learning cafe menetelmää. Illan kulku oli suunniteltu siten, että edellisellä kokoontumiskerralla Ideointipuusta saatuja ajatuksia ja toiveita työstettäisiin. Ilta oli tarkoitus aloittaa yhteisellä iltapalalla ja sen jälkeen jakaa osallistujat perhekunnittain kolmeen eri ryhmään. Ryhmien yksi ja kaksi tarkoituksena oli työstää aiemmasta illasta saattujen ideoiden pohjalta perhetoimintaa, Learning cafe menetelmää hyödyntäen. Edellisellä kerralla saadut ideoinnit oli tarkoitus järjestää aihepiireittäin, työntekijän toimesta. Kolmannelle ryhmälle oli suunniteltu tehtäväksi pipareiden leivontaa.

Yhteistyökumppaneille lähetettiin kutsu sähköpostitse ja kutsu iltaan oli luettavissa paikallislehden seurakuntaosion ilmoituksista, Facebook-sivuilta ja seurakunnan nettisivuilta. Yhteistyökumppaneilta toivottiin ennakoilmoittautumista iltaan tarjoiluiden järjestämiseksi. Yhteistyökumppaneita miettiessämme aiemman kokemuksemme pohjalta näimme tärkeinä Karstulan lastenneuvolan ja äitiysneuvolan, paikallisen 4H-yhdistyksen ja lastensuojelun. Muita alueellamme lapsiperheiden kanssa työskenteleviä tahoja kartoittaessa päädyttiin kutsu lähettämään myös Karstulan koulukuraattorille, koulupsykologille, koulujen kasvatusohjajalle, koulun terveydenhoitajalle ja Martoille sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton paikallisjaostolle.

Yhteistyökumppaneille suunnatun illan lähtökohtana oli informoida eri yhteistyötahoja seurakuntatyön mahdollisuuksista olla osana alueellista perhetoimintaa sekä kartoittaa eri toimijoiden kesken yhteistyömahdollisuuksia. Illan pääasiallisena tarkoituksena oli toteuttaa yhteistä ideointia ja suunnittelua perhetoiminnan kehittämiseksi alueella. Työskentelyssä oli tarkoitus hyödyntää niin ideointipuuta kuin Learning cafe - menetelmää.

Ilta suunniteltiin aloitettavaksi yhteisellä kahvitteletahetkellä, jonka jälkeen tarkoituksena oli käydä yhteistyökumppaneille läpi opinnäytetyön ajatus, seurakuntaamme organisaationa ja tämänhetkinen tilanne lapsiperheiden palveluita ajatellen. Informaatio osuuden jälkeen tarkoituksena oli, että jokainen yhteistyötahon edustaja saisi nimettömästi paperilapulle käydä liimaamassa oman toiveensa/ideansa yhteistyöstä seurakunnan perhetoimintaa ajatellen ideointipuuhun.

Ideointipuusta saadut ajatukset siirrettäisiin aihealueittain kolmelle eri alustalle. Tässä tapauksessa käytettäisiin A5 kokoisia kartonkeja. Iltaan osallistujat jaettaisiin näiden aihealue papereiden ympärille pienryhmiksi.

Näiden aihealueiden ympärillä jatkettaisiin pienryhmissä ideoiden työstämistä. Ryhmät jakautuisivat siten, että jokaisella ryhmällä olisi edessään yksi ideointipuusta koottu aihealue. Jokaista aihealuetta kohden aikaa työstämiseen käytetään 5-10 minuuttia. Ryhmän vetäjän tehtävänä on seurata työskentelyyn käytettyä aikaa ja ilmoittaa ryhmille, milloin heidän tehtävänä on siirtyä seuraavan aiheen pariin. Näin ollen jokaisen osallistujan olisi mahdollista saada mielipiteensä esille kutakin aihealuetta koskien.

Työskentely oli tarkoitus päättää yhteiseen loppuyhteenvetoon, jossa ryhmänvetäjä toimii ideointipapereiden ajatusten julkituojana. Yhteenvetotilanteessa vielä iltaan osallistujilla on mahdollisuus tuoda julki, jos jokin ajatus jäi kesken tai tuli lisäideoita työskentelyn edetessä. Ilta oli tarkoitus päättää yhteiseen rukoukseen, johon osallistujilla oli mahdollisuus yhtyä halutessaan.

4.2 Kehittämisosuorissa käytetyt menetelmät

Opinnäytetyön suunnitelmaa tehdessä pohdittiin erilaisia tapoja, ideoiden ja ajatusten yhteen keräämiseksi kehittämistyöhön osallistuvilta. Lähtökohtana menetelmiä valitessa oli se, että paikalla olevien työntekijöiden omien asenteiden ei tulisi näkyä kerätyssä informaatioissa. Lisäksi haluttiin löytää menetelmä, joka etenisi prosessimaisesti. Näin kehittämistyöhön osallistuvilla jäisi enemmän aikaa prosessoida heille annettuja ohjeistuksia ja mahdollisesti tapaamisten väliin jäävällä ajalla osallistujat ideoisivat omaehtoisesti aihetta.

Päädyttiin siihen, että kehittämistyö toteutettaisiin toimintailtoina, jolloin tiedon kerääminen vaiheittain olisi mahdollista. Erilaisia tiedonkeräämiseen tarkoitettuja menetelmiä ja ideointimalleja tutkiessa käytettäviksi menetelmiksi valikoituivat Ideointipuu ja Learning Cafe -menetelmät. Myöhemmin kehittämistyön prosessin edetessä ja suunnitelmaa tarkennettaessa mukaan nousi tiedonkeruumenetelmäksi aivoriihi.

4.2.1 Ideointipuu

Ideointipuu-menetelmän tarkoituksena on visualisoida kehittämiskohteena oleva asia. Ideointipuun voidaan ajatella olevan kevyen ideoinnin ja erilaisten näkökulmien esille tuomisen väline. Ideointipuuta käytettäessä voidaan löytää uusia ideoita, näkökulmia ja ajatuksia. Ideointipuun avulla on mahdollisuus selvittää myös osallistujien tarpeita ja elämänarvoja. Lisäksi ideointipuu tekee näkyväksi kehitettävän asian ja toimii keskustelun herättäjänä. (Innokylä, i.a.-a).

Ideointipuu menetelmässä käytetään konkreettisesti puunmuotoista ideointipohjaa, jossa oksat edustavat eri aiheita tai samaa aihetta, eri näkökulmista. Ideointi tapahtuu puun oksille kiinnitettäviin lappuihin, esimerkiksi post-it lapuille. Näin kokonaisuuden hahmottaminen helpottuu. Kun ajatukset on kiinnitetty puun oksille, käydään kerätyt ideat työntekijän johdolla yhteisesti läpi. Haasteena ideointipuu menetelmän käyttämisessä voidaan nähdä ideointien pinnallisuus ja näkökulmien jääminen kapea alaisiksi. (Haukijärvi,ym. 2014, 21-22).

Tässä opinnäytetyön kehittämisprosessissa Ideointipuu-menetelmän tarkoituksena oli saada selville pajailtoihin osallistuvilta henkilöiltä ideoita ja ajatuksia liittyen seurakunnan perhetoimintaan. Pajailtojen työskentely pyrittiin pitämään mahdollisimman vapaamuotoisena ja ideointiin rohkaisevana. Työntekijöiden osallisuus työskentelyn etenemiseen pyrittiin minimoimaan. Lisäksi kehittämissuorituksen osallistuneita rohkaistiin avoimeen ja vapaaseen keskusteluun.

4.2.2 Learning Cafe

Learning cafe on tiedonsiirtämiseen sekä luomiseen tarkoitettu yhteistoimintamenetelmä. Learning cafe menetelmän ajatuksena on, että paikalla olevat osallistujat jaetaan pienryhmiin. Näissä pienryhmissä osallistujat vastaavat heille annettuun kysymykseen tai tehtävään. Osallistujien ideointia ja vastauksia ei tule ohjailla vaan ennemminkin innostaa vapaaseen sekä luovaan ideointiin. Käytännössä Learning cafe menetelmää on mahdollisuus saada useita uusia näkökulmia asioihin. (Innokylä, i.a.-b).

Menetelmän tarkoituksena on tukea prosessin dialogisuutta. Tällä menetelmällä pystytään tuottamaan monia erilaisia näkökulmia ja ideoita käsiteltävään aihepiiriin liittyen. Prosessissa syntyvät ideoinnit kirjataan paperille ylös, johon voidaan käyttää esimerkiksi fläppitaulua. (Työelämä valmennus, i.a.-b).

Tässä kehittämisprosessissa Learning cafe menetelmää käyttämällä pyrittiin saamaan osallistuvilta henkilöiltä esille uusia ideoita ja ajatuksia seurakunnan perhetoiminnasta. Kehittämissuorituksessa ei pyritty minkään yksittäisen ongelman ratkaisemiseen vaan uusien näkökulmien löytämiseen. Menetelmän valintaan vaikutti mahdollisuus osallistaa ja rohkaista osallistujia ideoimaan tulevaisuuden perhetoimintaa. Lisäksi Learning cafe menetelmää käytettäessä yhteistyökumppaneiden kanssa menetelmä mahdollistaa eri työalojen edustajien ammatillisuuden hyödyntämisen ja ideoiden monipuolisen esille tuomisen.

4.2.3 Aivoriihi

Aivoriihi toimintamenetelmänä nousi opinnäytetyössä käytettäväksi menetelmäksi olosuhteiden pakosta. Kehittämisen prosessin kaikkiin vaiheisiin osallistuneita henkilöitä oli loppujen lopuksi niin vähän, että Learning Cafe menetelmän käyttäminen oli mahdotonta. Learning Cafe menetelmässä ideana oli osallistujien jakaminen eri ryhmiin ja ryhmien kiertäminen eri pisteissä, eri aiheita pohtien.

Aivoriihessä keskusteluun nostetaan yksi aihealue kerrallaan ja keskustelua käydään koko osallistujajoukolla, aihealue kerrallaan. Ideoinnin tulee olla vapaata. Ideoinnit ja näkökulmat kutakin aihealuetta koskien kirjataan ylös, esimerkiksi fläppitaululle. (Työelämävalmennus, i.a.-a). Omassa opinnäytetyössäni olen käyttänyt kirjaamiseen A5 kokoisia kartonkeja. Itse kirjaamisen ovat toteuttaneet kehittämistyöhön osallistuneet.

4.3 Kehittämisen prosessin muutokset ja muutoksiin johtaneet syyt

Iltoja suunniteltaessa pohdittiin paljon koronan mahdollista vaikutusta iltojen toteuttamiseen. Suunnitelmia tehdessä pyrittiin huomioimaan tilojen riittävä väljyys ja varmistettiin mahdollisuus porrastaa osallistujien liikehdintää tiloissa. Lisäksi lapsiperheille suunnatut illat suunniteltiin siten, että illat olisi mahdollista järjestää ulkotiloissa tarpeen vaatiessa. Suunniteltaessa iltoja, kokoontumisrajoitukset sallivat seurakuntamme alueella tuolloin kahdenkymmenen henkilön kokoontumisten järjestämisen. Koronarajoitukset tiukentuivat kuitenkin siten, että toisen perheille suunnatun illan jouduimme kirkkoherran päätöksellä perumaan. Lisäksi haasteena oli lapsiperheiden ja yhteistyökumppaneiden tavoittaminen ja iltoihin osallistumaan innostaminen.

Ensimmäistä iltaa järjestettäessä lapsiperheille saimme ikäväksemme kohdata pahimman pelkomme ja paikalle ei saapunut ainuttakaan osallistujaa. Toisen illan peruuntuminen taas johtui koronarajoituksista. Näin ollen lapsiperheille suunnatut illat eivät onnistuneet ollenkaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Yhteistyökumppaneiden illassa paikalla oli vain kolmen yhteistyötahon edustajaa.

Näin pienellä osallistujia määrällä varsinainen Learning cafe menetelmä sen alkuperäisessä muodossaan ei ollut mahdollista käyttää. Tiedonkeruuseen näin pienellä osallistujia määrällä tarvittiin vaihtoehtoinen menetelmä.

Saadaksemme kehittämistyöhön materiaalia päädyttiin tekemään vaihtoehtoinen suunnitelma ja keräämään ideoita ja toiveita perhekerhossa käyville vanhemmilta. Kehittämissuunnitelma toteutettiin osana jo toiminnassa mukana olevien vanhempien kanssa kolmella perhekerhokokoontumisella. Ensimmäisellä perhekerho kerralla käytiin läpi tarkoitus kehittää seurakunnan perhetoimintaa ja pyydettiin perhekerhoon osallistuneita äitejä kirjoittamaan omia toiveitaan ja ideoitaan liittyen seurakunnan perhetoimintaan. Nämä ideat vanhemmat saivat kirjoittaa nimettöminä paperilapuille ja kiinnittää ne kerhon seinällä olleeseen ideointipuuhun.

Toisella kerhon kokoontumiskerralla rohkaistiin paikalla olevia vanhempia edelleen pohtimaan ja lisäämään ideointipuuhun ajatuksia sekä toiveita seurakunnan perhetoiminnasta. Kolmanteen perhekerhon tapaamiseen oli valmisteltu kaksi isoa kartonkia, joiden yläosaan oli kiinnitetty ideointipuusta kerätyt laput aihepiireittäin. Vanhemmat jaettiin ryhmiin ja toivottiin heidän jatkavan ryhmänä ideointia. Ideointi pienryhmissä ei kuitenkaan onnistunut vaan vanhemmat tarvitsivat työntekijän tukea ideointien ylös kirjaamiseen ja ajatusten paperille kirjaamiseen. Kehittämisprosessiin perhekerhossa osallistui kaiken kaikkiaan viisi äitiä lapsineen.

Yhteistyökumppaneille suunnattu ilta pystyttiin toteuttamaan lähestulkoon alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Vähäinen ennakoilmoittautuneiden määrä sai aikaan tiedonkeruumenetelmän vaihdokseen varautumisen.

4.4 Kehittämisprosessin toteutus

Perhekerhojen tapaamiset aloitettiin kertomalla perhekerhossa paikalla olleille vanhemmille opinnäytetyön kehittämissuunnitelmasta. Vanhemmille avattiin keskustelun kautta seurakunnan perhetoiminnan käsitettä ja täsmennettiin, ettei

meillä kehittämistyötä tekevillä työntekijöillä ole tiettyjä vaatimuksia vastausten sisällöille. Korostettiin, että jokainen vanhempi saa kirjoittaa paperille aivan vapaasti omia ajatuksiaan ja toiveitaan liittyen seurakunnan perhetoimintaan. Ideointipuuhan kiinnitettävät laput olivat malliltaan tähtiä, liittyen aiemmin suunnittelemamme toimintaradan teemaa mukailleen. Vanhempien tuottamien ideoiden määrää ei rajattu. Vanhemmilta tulleet ideat ideointipuuhan olivat: äitienilta, muskari, perheretki x2, perheleiri, vanhemmille toiminta/lapset hoitoon, temppurata ja iltaperhekerho.

Ideointipuusta saatujen ehdotusten työstämistä jatkettiin kolmannella perhekerhon tapaamisella. Ideointipuusta saadut ajatelmät oli jaoteltu aihepiireittäin, joiden pohjalta jatkettiin ideoiden työstämistä Learning Cafe -menetelmän ajatusta hyödyntäen. Ajatuksena oli vanhempien itsenäinen työskenteleminen ideoiden työstämisen parissa, joka ei onnistunut vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Ideointien eteenpäin vieminen toteutettiin vapaata keskustelua hyödyntäen, aihealue kerrallaan. Työntekijän rooli oli toimia ajatusten muistiin kirjaajajana.

Yhteistyökumppaneille suunnattu ilta toteutettiin lähes alkuperäisen suunnitelman mukaisesti 26.11.2020. Ennakkoilmoittautuneita iltaan oli vain kolmesta yhteistyötahosta. Toteuttaminen päätettiin järjestää vähäisestä ilmoittautujamäärästä huolimatta. Kaikista kutsutuista yhteistyötahoista paikalla olivat Karstulan lasten neuvolan, Karstula – Kyyjärvi 4H:n ja paikallisten Marttojen edustus. Vähäisestä osallistujamäärästä johtuen ideointi tapahtui suoraan keskustelemalla sekä ideoinnit ylös kirjaamalla.

Ilta aloitettiin suunnitelman mukaisesti yhteisellä kahvitteluhetkellä ja kehittämistyön ajatusta avaten iltaan osallistuneille. Suunnitelmassa oli määritelty käytettäväksi illan aikana niin ideointipuuta kuin Learning cafe menetelmää ideoinnin tukena. Vähäisestä osallistujamäärästä johtuen, ilta muodostui hyvin keskustelupainotteiseksi ja järjestelmällinen menetelmien käyttäminen oli lähes tarpeetonta. Illan kulku oli hyvin keskustelevaa ja ideointien pohjalla toimivat yhteistyökumppaneille esitetyt kysymykset. Kysymykset olivat: 1. Miten voisit hyödyntää omassa työssäsi seurakunnan perhetoimintaa? ja 2. Mitä toiveita sinulla on seurakunnan perhetoimintaa ajatellen? Paikalla olevia yhteistyökumppaneiden

edustajia kehoitettiin aluksi vapaaseen ideointiin seurakunnan perhetoiminnan kehittämiseen liittyen.

Paikalla olleet yhteistyötahojen edustajat olivat erittäin keskusteluyönteisiä ja ilta eteni ideoiden työstämisessä lähes itsestään. Lähtökohtana kysymysten asetelulle oli se, ettei kehittämistyöstä vastaavien työntekijöiden omat ideoinnit ja ajatukset tulisi työskentelyn aikana esille. Lisäksi työntekijän oli tärkeää huomioida, ettei hän saa itse olla keskustelussa aktiivisena sisällön tuottajana vaan roolin tulee olla selkeästi määritelty sivustaseuraajaksi.

5 KEHITTÄMISPROSESSIN TUOTTAMAT IDEAT

Kehittämistyöhön osallistuneet vanhemmat toivat prosessin aikana useasti esille sen, että heille ideointi oli haastavaa koska he eivät oikein tieneet mitä seurakunnan toiminnalta voisi olettaa. Prosessiin osallistuneille vanhemmille tällainen työskentely ja asioiden pohtiminen eri työskentelymenetelmiä hyödyntäen oli uusi kokemus, eikä heidän mielestään tuntunut omimmalta tavalta toimia. Yksi vanhemmista toi keskustelussa esille, ettei ole koskaan aiemmin tullut ajatelleeksi, että heillä vanhemmilla olisi mahdollisuus vaikuttaa seurakunnan perhetoimintaan ja sen sisältöihin.

Prosessiin osallistuneiden vanhempien kanssa keskusteltaessa tuli esille se, että seurakunnan hartauselämä ei tavoita kyseisiä vanhempia. Näin ollen he eivät osanneet mieltää perhetoimintaa koko seurakuntatyön läpi leikkaavana toiminta-ajatuksena. Perhetoiminnasta puhuttaessa he keskittyivät ideoimaan lähinnä lapsityön ja diakoniatyön mahdollisuuksiin toteuttaa perhetoimintaa seurakunnassa.

Yhteistyökumppaneiden kanssa keskusteltaessa nousi esille hyvin vahvasti seurakuntamme vähäinen näkyvyys yhteistyökumppaneille päin. Vahvana toiveena

kehittämisen jälkeen nousi toive seurakunnan perhetoimintaa ajatellen yhteistyökumppaneiden aktiivinen tiedottaminen asioista. Esille nousi myös, ettei kaikilla paikalla olleilla yhteistyökumppaneilla ollut edes ajantasaista tietoa siitä keitä työntekijöitä meillä seurakunnassa on töissä. Yhteistyökumppanit toivoivat myös seurakunnan puolelta aktiivisempaa yhteistyön tekemistä seurakunnan aloitteesta ja selkeää informaatiota mahdollisuudesta toimia esimerkiksi sielunhoidollisissa, valistuksellisissa ja kriisityön tilanteissa.

5.1 Perhekerhosta kerätyt ideoinnit

Työskentelyn tuloksena saimme tietoon työskentelyyn osallistuneiden vanhempien näkemyksiä ja toiveita heidän esille tuomiinsa ideoihin. Perheretkien osalta vanhemmat toivat esille toiveensa retkistä asuinalueen lähiympäristöjä hyödyntäen. Näissä lähelle omaa asuinalueita olevissa perheretkissä vanhemmat toivoivat konkreettista tekemistä koko perheelle. Näistä mainittakoon suunnistus, geokätköjen etsiminen, makkaran paisto ja erilaisia tehtäviä sisältävät rastipolut. Perheretkien sisällöllisenä toiveena työskentelyyn osallistuneet vanhemmat näkivät myös retkien suuntaamisen kauemmas omasta lähiympäristöstä. Vanhempien toiveena nousi esille perheretket, esimerkiksi Hop Lop – ja Leos – leikkimaahan, uimahalliin sekä eläinpuistoon. Omasta asuinympäristöstä kauempana olevista aktiviteeteista työskentelyyn osallistuneet vanhemmat kokivat olevansa valmiita maksamaan pienen omavastuuosuuden.

Perheleiristä ja sen sisältöihin liittyvistä toiveista työskentelyyn osallistuneet vanhemmat näkivät tärkeimpänä yhteisen ajan mahdollistamisen perheille. Vanhemmat kokivat, että leirille lähdeettäessä tärkein asia on perheelle ulkopuolisten työntekijöiden läsnä oleminen. Työntekijöiden huolehtiessa lähes kaikesta muusta, kuten ruokahuolto ja asioiden organisointi, kokivat vanhemmat perheelle jäävän enemmän yhteistä aikaa.

Perheleirien sisällöllisiä toiveita olivat niin koko perheelle suunnatut yhteiset hetket kuin vanhemmille ja lapsille erikseen järjestetyt tuokiot. Tärkeänä asiana vanhemmat toivat perheleirin toimivuuden kannalta isosten aktiivisen osallistumisen

leireihin, muun muassa lastenhoidollisiin ja lapsille suunnattujen ohjelmien järjestämiseen. Vanhemmille suunnatun ohjelman teemoiksi työskentelyyn osallistuneet vanhemmat nostivat esille, Parisuhteen sekä seksin ja sukupuoliroolit. Työskentelyyn osallistuneet vanhemmat toivat esille parisuhteeseen, sukupuolirooleihin ja seksiin liittyvistä teemoista puhumisen haasteelliseksi oman kumppanin kanssa. Tästä syystä he kokivat, että perheleireillä olisi tärkeää käsitellä tämän tyyppisiä teemoja ja avata työntekijä johtoisesti juuri näitä asioita.

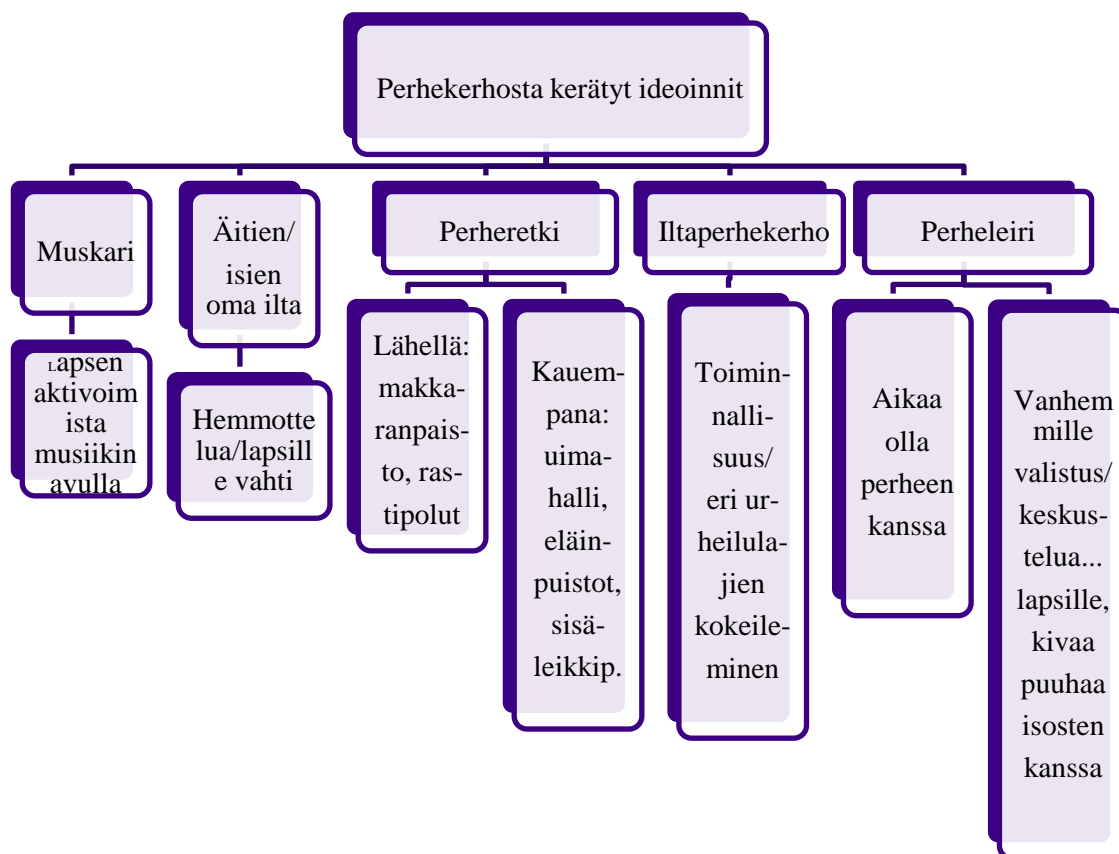
Työskentelyyn osallistuneet vanhemmat olivat kaikki naisia ja keskusteluun nousikin myös naisten epäilyksiä liittyen miesten halukkuuteen osallistua perheleireille. Keskustelussa pohdimme mikä naisten mielestä olisi miehille asia, joka saisi miehet kiinnostumaan perheleiri tyyppisestä toiminnasta. Keskusteluun osallistuneet naiset näkivät oleellisena asiana sen, että leirillä olisi huomioitu ohjelmassa miesten harrastukset ja ”miesmäinen” tekeminen. Tästä ainoana esimerkkinä esille nousi joidenkin miesten pelaamisharrastus pelikonsoleilla.

Iltaperhekerhoon liittyen toiveena esille nousi myös ohjelman suuntaaminen niin vanhemmille kuin lapsille. Työskentelyyn osallistuneet vanhemmat kertoivat olevansa nykyiseen perhekerhotoimintaamme tyytyväisiä ja toivoivat ainoastaan perhekerhon toteuttamisajankohdan olevan välillä iltaisin. Lisäksi esille nousi toive perhekerhojen sisällön toiminnallisuuteen panostamisesta. Vanhemmat toivat esille, että iltaperhekerhoa ajatellen olisi mielekästä ohjelman ollessa suunnattu vain vanhemmille ja näin esimerkiksi eri urheilulajien kokeileminen olisi mahdollista pariskuntina. Lapsille toivottiin tämän toiminnan ajaksi hoitomahdollisuutta, esimerkiksi seurakuntamme isostoiminnassa mukana olevia nuoria hyödyntäen. Tällöin isokset voisivat järjestää lapsille suunnattua ohjelmaa.

Äitienillan ideointiin osallistuneet vanhemmat näkivät tämän toiminnan olevan suunnattu vain ja ainoastaan äideille. Keskustelussa tuli esille myös ajatus siitä, että perheiden ideoille omat illat voisivat olla tarpeellisia. Niiden ohjelmallisesta sisällöstä työskentelyyn osallistuneet naiset eivät kuitenkaan osanneet ottaa kantaa. Äitieniltan liittyen suurimmaksi toiveeksi keskusteluissa nousi hemmottelu ja oman ajan tarve. Hemmotteluna nähtiin hieronta, rentoutus, kasvohoito, sauna ja jalkakylpy. Toisaalta taas myös pelaaminen pelikonsoleilla koettiin omaksi

ajaksi ja itseä voimaannuttavaksi asiaksi. Lisäksi yhteisen ajan viettäminen esimerkiksi kokkailun ja hyvän ruuan äärellä koettiin voimaannuttavaksi ja motivoivaksi toiminnaksi.

Muskari-ideasta keskusteltaessa työskentelyyn osallistuneet vanhemmat kokivat haastavaksi miettiä mitä muskarin sisältö voisi olla. Toiveeksi lähinnä nousi lasten ohjaaminen laululeikeissä, rytmittämisessä ja eri soittimiin tutustumisessa. Muskariin liittyen työskentelyyn osallistuneet vanhemmat halusivat jättää muskarin sisällön ideoinnin, musiikkityöstä vastaavan harteille. Muskarista keskusteltaessa esille kävi selkeästi, että toive musiikillisesta sisällöstä lasten kanssa toimiessa on olemassa mutta sen hahmottaminen mitä kaikkea se voisi pitää sisällään on haastavaa. Perhekerhoon osallistuneilta vanhemmilta kerätyt ideoinnit on esitetty seuraavassa kuviossa.

Kuvio 2. Perhekerhosta kerätyt ideoinnit

5.2 Yhteistyökumppaneilta kerätyt ideoinnit

Kysymykset esitettiin yhteistyökumppaneille kartongille kirjoitettuna. Ensimmäisenä paikalla olleet yhteistyökumppanit tarttuivat kysymykseen omien toimialojensa mahdollisuuksista tehdä yhteistyötä seurakunnan perhetoiminnan kanssa. Selkeänä yhteistyö mahdollisuutena nähtiin iltapäivätoiminnan järjestäminen varhaisnuorille. Tähän yhteistyön tekemisen malliin seurakunnallamme ja paikallisella 4H – yhdistyksellä on ollut aiempina vuosina useita yhtymäkohtia. Tällä hetkellä yhteistyötä tehdään lähinnä tilojen suhteen. Yhteistyön kehittämiseksi varhaisnuoria ajatellen nähtiin laajemminkin tarpeellisena, sekä pohdittiin muun muassa paikallisten Marttojen mahdollisuutta osallistua iltapäivätoiminnan järjestämiseen, omia vahvuusalueitaan hyödyntäen.

Keskusteluun nousi hyvin voimakkaasti yhteistyöntekemisen haasteellisuus eri toimijoiden kesken alueellamme. Iltaan osallistuneiden kokemuksen mukaan alueellamme on ollut jo pidemmän aikaa haasteita tehdä tiivistä yhteistyötä laajalla yhteistyöverkostolla. Varsinaista syytä tähän iltaan osallistujat eivät osanneet nimetä, mutta heidän kokemuksensa mukaan yhteistyöverkostoja järjestetään ja asioita suunnitellaan, mutta toteuttaminen sekä vastuunotto yhteisesti sovituista asioista jää toteutumatta.

Vapaaehtoistoimijoista puhuttaessa haasteena nähtiin mahdollinen toimintakulttuurin muuttuminen lapsiperheiden arjessa. Iltaan osallistujat nostivat keskusteluun perheiden arjen harrastuskeskeisyyden sekä pikkulapsiarjen kiireen. Keskustelussa kävi ilmi, että keskustelijoiden mielestä heidän työnsä kautta lapsiperheiden arki näyttäytyy kiireisenä sekä haasteellisena, ajankäytön suhteen. Keskustelijoiden mukaan lapsiperheille on tämän hetkessä yhteiskunnassa niin paljon tarjolla kaikkea mahdollista, että valintoja tehtäessä jotain on pakko jättää pois ajan rajallisuuden vuoksi. Tämän nähtiin heijastuvan etenkin vapaaehtoisryhmissä toimimiseen ja siihen, että vanhojen ikäluokkien siirtyessä pois vapaaehtoistoiminnasta ei entisten toimijoiden tilalle löydetä kovinkaan helposti uusia toimijoita. Tästä viime aikaisena esimerkkinä paikallisen MLL:n perhekahvila toiminnan päättyminen, kun ei vetäjää ole löydetty.

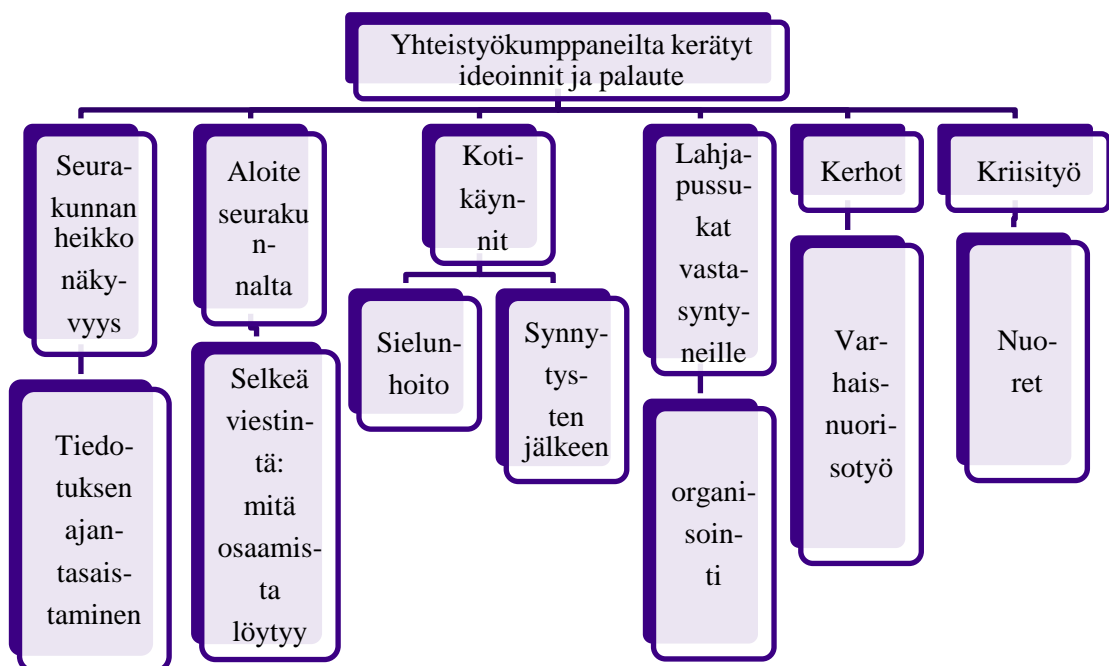
Lisäksi keskusteluun nousi perheiden motivoimisen vaikeus koko perhettä koskeviin tapahtumiin. Mahdollisena syynä perheiden haasteelliseen tavoitettavuuteen yhteistyökumppanit näkivät lasten harrastusten paljouden sekä yhteiskunnan suorittamiskeskeisyyden. Keskusteluun paikalla olijat nostivat paikkakunnan laajan harrastustoiminnan tarjoamisen lapsille, jolloin vanhempien aika kuluu lastenharrastuksia seuraten. Mahdollisena kiinnostuksen puutteena yhteisiin koko perhettä koskeviin tapahtumiin ja tilaisuuksiin pidettiin ennen kaikkea ajanpuutetta.

Illan kulun aikana konkreettiseksi toiveeksi nousi paikalla olleiden yhteistyökumppaneiden taholta vanhan perinteen elvyttäminen. Lastenneuvolan työntekijä kertoi pitkään perinteenä olleen vastasyntyneiden koteihin vietävien pussukoiden tekemisen, eri yhteistyökumppaneiden kesken. Lahjapussien sisältö on sisältänyt eri yhteistyökumppaneiden mainoksia omista palveluistaan, Marttojen tekemät junasukat vastasyntyneelle ja jonkin pienen lahjan, esimerkiksi tuttiketjun. Lahjapussukat on jaettu perinteisesti vastasyntyneiden perheille lasten neuvolasta. Näin voitaisiin toimia jatkossakin. Vahvana toiveena yhteistyökumppaneilta nousee esille, että nimenomaan seurakunnan perhetoiminta voisi ottaa tästä yhteistyömuodosta vastuun ja käynnistää perinteen uudelleen.

Paikalla olevien yhteistyökumppaneiden siirtyessä keskustelemaan heille toiseen esitettyyn kysymykseen: Mihin voisit hyödyntää omassa työssäsi seurakunnan perhetoimintaa? keskusteluun nousi täsmennyksiä meille illan järjestäjille. Paikallaolijat halusivat kuulla täsmennyksiä mitä perhetoiminnalla tarkoitetaan ja keitä työntekijöitä perhetoiminnan toteuttajina voidaan ajatella olevan. Täsmennyksenä paikallaolijoille palasin alussa käyttämääni puheenvuoroon ja täsmensin perhetoiminnan käsitteen olevan ennemminkin seurakuntatyön läpileikkaava ajatus – ja toimintamalli, jonka tulisi koskea kaikkia seurakunnan työntekijöitä, työalasta riippumatta. Lisäksi toin esille, että nykyisellään puhuttaessa seurakunnan perhetoiminnasta lähtökohtana tulisi olla esimerkiksi surevia omaisia tavattaessa lapsilähtöisyys ja lapsen paikalla olon huomioiminen, mahdollisimman hyvällä tavalla. Näiden täsmennysten pohjalta läsnä olleet yhteistyökumppanit pohtivat mahdollisuutta seurakunnan eri työalojen työntekijöiden käyttämistä työparinaan.

Keskusteluun nousivat kotikäynnit synnytyksen jälkeen, kerhotoiminnat, sielunhoidollisten kohtaamisten työparityöskentely sekä nuoria koskeva kriisityö. Suurinta keskustelua aikaan sai pohdinnat siitä, kuinka kaikkia palavereita ja tapauksia aina silloin tällöin järjestetään. Pian kuitenkin huomataan, ettei kukaan tehnyt mitään. Keskusteluun osallistujat toivatkin esille, että suurimpana alueella yhteistyötä hidastavana tekijänä voisi heidän mielestään olla se, että kaikille on epäselvää, kuka tekee, mitä tekee, milloin tekee ja kenen kanssa. Lisäksi toiminnan jatkuvuuden nähtiin olevan haasteellista. Juurikin siitä syystä, että vastuunjaon koko Karstulan alueella koettiin olevan epäselvää.

Illan päätteeksi osallistujat toivat selkeän toiveen esille seurakunnalle. Ensiarvoisen tärkeänä nähtiin se, että yhteistyötahoilla olisi ajantasainen tieto seurakuntamme työntekijöistä. Toiveena esitettiin, että yhteistyökumppaneilla olisi käsitys siitä ketä työntekijöitä työyhteisössä työskentelee ja mitä työtehtäviä työnkuvaan kuuluu. Yhteistyökumppanit nostivat keskustelussaan esille, että tällainen ajantasainen informaatio voisi kulkea parhaiten seurakunnan tekemänä tervehdysenä, alueella työskenteleville yhteistyötahoille. Ennen kaikkea iltaan osallistujien toiveena oli, että seurakunnan työntekijät itse olisivat aktiivisempia pitämään yhteyttä eri yhteistyötahoihin. Yhteistyökumppaneilta kerätyt ideoinnit ja palaute ovat kuvattuina alla olevassa kuviossa.

Kuvio 3. Yhteistyökumppaneilta kerätyt ideoinnit/palaute

6 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Opinnäytetyönä toteutetusta kehittämistyöstä saadut ideoinnit ovat omiaan luomaan Karstulan seurakunnan tulevaisuuden perhetoiminnalle pohjaa. Ideointien kautta on selkeästi havaittavissa alueen lapsiperheiden vanhempien tarve heille järjestettyyn toimintaan. Ideointiprosessien aikana käydyistä keskusteluista välittyi aito kiinnostus seurakunnan toiminnassa mukana olemiseen ja perheiden valmius sitoutua heille suunnattuun toimintaan.

Erään vanhemman toteamus ” en ole ajatellutkaan, että me voisimme tehdä itse jotain”, näyttäytyy monessakin mielessä mielenkiintoiselta työntekijän näkökulmasta. Tuota toteamusta voidaan tarkastella niin seurakunta kuin perhelähtöisesti. Seurakuntalähtöisesti toteamusta tarkasteltaessa, mieleeni nousee useita kysymyksiä liittyen työn kohdentamiseen. Onko perhetoiminnasta tiedotettu tarpeeksi selkeästi ja onko perhetoiminnan mahdollisuuksista annettu ajantasaista tietoa alueella? Lisäksi seurakunnan toimia tarkasteltaessa suhteessa tuohon yllä mainittuun toteamukseen, voidaan kiinnittää huomiota seurakunnan keinoihin kohdata alueella asuvia lapsiperheitä. Ovatko kohtaamiset olleet luonteeltaan aiemmin työntekijän johdolla tapahtuvia ja onko seurakuntalaisille tarjottu mahdollisuutta vaikuttaa perhetoiminnan suunnitteluun?

Perheiden näkökulmasta toteamusta tarkasteltaessa toteamukseen vaikuttaneina seikkoina voidaan nähdä toteamuksen tuottajan omaa elämän historia ja kokemus. Mielestäni toteamus kertoo siitä, ettei hänellä ole aiempaa kokemusta seurakunnan perhetoiminnasta tavalla jossa perheet olisi huomioitu aktiivisina toimijoina sekä sisällön tuottajina. Tämä kertoo myös siitä, että yhteiskunnassamme tapahtuneet muutokset ovat nostaneet aiemmin työntekijän johdolla toteutettavia toimintoja esille ja perheiden osallisuuden tukeminen on jäänyt sivumalle.

Kehittämisprosessiin osallistuneet vanhemmat nostivat esille toiveinaan perhetket ja leirit, äideille/iseille suunnatut illat, vanhemmille parisuhteen hoitamiseen suunnatut kohtaamiset sekä lapsille järjestettävät tapahtumat. Näiden ideointien

voidaan katsoa tukevan Kirkon tulevaisuusselonteossakin esille tuotua näkemystä perheiden hyvinvoinnin tukemisen muodoista. Lisäksi ideoinnit tuotettiin alueen lapsiperheiden kanssa yhdessä, johon kirkon strategia kehottaa työntekijöitään panostamaan sekä suuntaamaan omaa työskentelyään.

Yhteistyötahoilta saaduista palautteista ehdottomasti tärkeimpänä pidän esille tullutta informaation niukkuutta seurakunnasta ulospäin. Yhteiskunnan muuttuessa myös seurakunnan tulisi pystyä muuttumaan, joka tulee ilmi niin kirkon strategisessa suunnittelussa sekä tilastojen valossa tehdyissä tutkimuksissa. Kehittämisosuudesta saatu viesti informaation niukkuudesta kertoo mielestäni siitä, että tarvitsemme asennemuutosta työntekeymiseen. Avoin suhtautuminen, aktiivinen yhteistyökumppaneita lähestyminen ja asioista selkeästi informoiminen ovat tarpeellisia tulevaisuudessa.

Lisäksi yhteistyökumppaneillepäin näkyvässä viestinnästä jopa hälyttävänä yksityiskohtana pidän sitä, ettei kaikille yhteistyökumppaneille ole tässä hetkessä selkeänä ketä meidän työyhteisömme jäseniin kuuluu ja mikä on meidän kenenkin työala. Tämän kehittämiskohteen koen koko työyhteisöämme koskevaksi, en pelkästään perhetoiminnan asiaksi. Lähtökohtana voidaan kuitenkin ajatella olevan informaation lisäämisen perhetoiminnan osalta, jota voidaan laajentaa jatkossa koko seurakuntaa koskevaksi.

Haasteeksi koen informaatiokanavan valitsemisen siten, että se tavoittaisi mahdollisimman monia alueemme lapsiperheitä kuten myös yhteistyökumppaneita. Kokemukseni mukaan elämme yhteiskunnassa, jossa informaatiotulva on päivittäin valtaisa. Tämä haastaa meitä työntekijöitä oman informaatiomme julkaisemisessa sekä tuottamisessa. Haasteensa on valita myös oikea kanava viestintään. Viestimiskanavien kirjo on alueellamme hyvinkin laaja, joka voi olla vaikuttamassa omalta osaltaan informaation vääräaikaiseen kohdentumiseen. Kokonaisuudessaan viestinnän tulisi olla jatkossa tarpeeksi selkeää ja helposti saatavilla.

Perhetoiminnan tukipilarina tulee varmasti edelleenkin säilymään perhekerho, jonka kokoontumisten sisältöihin voidaan hyödyntää kehittämisosuudesta saatuja ideoita. Kokeilemisen arvoisiksi toimintamuodoiksi saatujen ideointien

pohjalta nousevat perheleirit ja perheretket. Näiden toimintamuotojen kehittämisessä olisi hyvä hyödyntää alueen yhteistyöverkostoja ja näin mahdollisesti tavoittaa laajempi osallistujajoukko lapsiperheitä.

7 POHDINTA

Selkeänä haasteena kehittämistyön prosessia suunniteltaessa ja toteutettaessa voidaan nähdä yhteiskuntamme tämän hetkinen tilanne. Koko yhteiskuntaamme koskeva koronakriisi ei ole voinut olla vaikuttamatta omalta osaltaan kehittämisprosessin toteutuksen kulkuun. Kehittämisprosessia ei ole voitu toteuttaa täysin suunnitelman mukaisesti vaan on jouduttu käyttämään vaihtoehtoisia toteutustapoja, niin kokoontumisrajoituksista kuin turvallisuuden liittyvistä rajoituksista johtuen.

7.1 Eettisyys ja luotettavuus

Toteuttamani opinnäytetyön luotettavuuteen suurimpana vaikuttajana voidaan nähdä mielestäni kehittämistyöhön osallistuneiden henkilöiden vähäisen määrän. Vähäisen osallistujia määrän saaminen kokoon on omiaan vaikuttamaan kehittämistyöllä saatuihin tuloksiin. Pienen osallistujia määrän vuoksi kokoon saatu materiaali on luonteeltaan paljon suppeampaa ja marginaalisempaa, kun taas jos kehittämistyöhön osallistuneiden vanhempien määrä olisi ollut suurempi.

Yhteistyökumppaneiden kanssa prosessia toteutettaessa tulokset jäivät myöskin hyvin marginaalisiksi ja edustavat vain kolmen yhteistyökumppanin näkemyksiä. Tosin mielestäni tämä osallistujien pieni määrä niin vanhempien kuin yhteistyökumppaneiden kehittämisprosessia ajateltaessa, kertoo kehittämistyön haastavuudesta sekä haasteesta tavoittaa ihmisiä mukaan seurakunnan toimintaan.

Opinnäytetyöprosessia suunniteltaessa kiinnitettiin huomiota kehittämistyön eettisyyteen. Eettisyyteen pyrittiin valikoimalla työskentelymenetelmiksi sellaiset tiedonkeruumenetelmät, jotka eivät paljasta kehittämistyöhön osallistuneiden henkilöllisyyttä. Kehittämistyön tapaamisiin kutsut suunniteltiin siten, ettei iltaan osallistuneita määritelty tarkasti vaan ilmaistiin asia mahdollisimman pienellä rajauksella. Tosin tämä oli omiaan luomaan myös hämmennystä varsinkin alueen lapsiperheiden vanhemmissa, kun kutsun ei ymmärretty olevan tarkoitettu juuri itselle.

Tiedonkeruumenetelmiä valitessa kiinnitettiin huomiota siihen, ettei vastauksista pystyttäisi henkilöimään annettujen vastausten perusteella. Vastauksia purettaessa vastausten henkilöitymiseen oli kiinnitettävä erityistä huomiota, etenkin yhteistyötahojen vastauksia auki kirjoitettaessa. Tämä siitä syystä, että paikalla olleita osallistujia iltaan oli hyvin marginaalinen ryhmä ja jokainen yhteistyötahon edustaja oli oman ammattinsa edustajana paikalla. Näin ollen jotkin kerätyssä materiaalissa olevat vastaukset liittyvät hyvin spesifeihin yhteistyötahojen ammatillisiin painotuksiin. Tällöin vaarana on, että ammatillinen identiteetti tulee kerätyissä vastauksissa esille.

7.2 Kehittämistyön arviointia

Kehittämistyön prosessia tarkasteltaessa onnistuneena osiona voidaan katsoa olevan hyvä suunnittelu. Suunnitelman mukaan toteutukseen käytetty aika ja resurssit olisivat olleet omiaan luomaan ideoinnille suotuisat olosuhteet. Suunnitelman hyvänä elementtinä näen lapsiperheille mielekkään kokonaisuuden rakentamista, jolloin ideointi olisi tapahtunut osana suunniteltua toimintaa. Tällöin mielestäni lapsiperheillä olisi ollut mahdollisuus tuoda vapaasti julki omia toiveitaan sekä odotuksiaan seurakuntamme perhetoiminnalle, täysin anonymisti. Lisäksi perheiden kohtaaminen tilaisuudessa, jossa lasten mukana oleminen aktiivisina toimijoina on huomioitu mahdollistaa vanhempien vapautuneen läsnäolon tilanteessa.

Eriyisen tärkeänä näen aineiston keräämisen haasteellisuudesta huolimatta sen, ettei kehitystyö jäänyt täysin vaille tavoiteltua informaatiota. Vähäisestä materiaalista huolimatta kehittämistyö antoi työhön uusia näkökulmia ja kehittämiskohteita. Kehittämisprosessin aikana saatiin tietoon kehittämistyöhön osallistuneilta lapsiperheiltä informaatiota aiemmin käytettyjen toimintamallien haasteista ja kehitettävistä kohteista. Samoin koen myös kehittämissyhteistyöhön osallistuneiden yhteistyökumppaneiden kohdalla käyneen. Lisäksi selkeänä onnistumisena koen, keskustelevan ilmapiirin syntyminen niin lapsiperheiden kuin yhteistyökumppaneiden kanssa työskenneltäessä.

Kokemuksena pienen osallistujia määrän kanssa työskenteleminen oli antoisaa. Osallistujia joukon ollessa pieni syntyi keskustelua hyvin ja ilmapiiri oli avointa. Isolla osallistujia määrällä avoimen ja keskustelevan ilmapiirin luominen olisi saattanut muodostua haastavaksi. Pieni osallistujia määrä oli omiaan luomaan turvallisen ja avoimen ilmapiirin, ideoinneille. Näin ollen mielestäni voidaan ajatella, että kehittämistyöhön osallistuneilta henkilöiltä kerätyt ideoinnit ovat olleet heidän tuottaminaan aitoja ja rehellisiä.

Kehittämisprosessi oli näkemykseni mukaan antoisa ja uusia ajatuksia synnyttävä. Karstulan seurakunnan perhetoiminnan kehityksen suuntaaminen tulevaisuuteen vaatii koko henkilöstöltä mielestäni asiaan perehtymistä. Tärkeänä näen myös koko henkilöstön perehtymisen kirkon uuteen strategiaan ja ajantasaisten julkaisujen seuraamisen ammattikirjallisuudessa.

Onnistumisena voidaan mielestäni nähdä myös se, että työntekijöinä pystyimme mukautumaan vallitsevaan yhteiskunnalliseen tilanteeseen ja muuttamaan aiemmin tehtyä suunnitelmaa. Kehittämisprosessin suunnitelmien muokkaaminen pitkän matkaa loi omalta osalta haasteensa prosessin läpiviemiseksi, mutta osoitti myös samalla työntekijöiden kykyä etsiä ratkaisuja vastaantuleviin haasteisiin.

7.3 Oma ammatillisuus

Opinnäytetyöprosessi on ollut kokonaisuutena itselleni mielekäs sekä opettavainen, kuitenkin samalla haasteellinen prosessi. Omaa ammatillista kasvua pohiessani en voi keskittyä tarkastelemaan vain ja ainoastaan tämän hetkissä koulutuksessani tavoittelemaani tutkintoa diakoniksi. Tulevaan ammatilliseen identiteettiini tulevat vaikuttamaan jo aiemmin hankkimani koulutukset ja niiden kautta omaksutut lähtökohdat sekä arvot työntekemiselle.

Kristillisyyden oleminen osa omaa henkilökohtaista ja ammatillista identiteettiä ei ole minulle vierasta. Kristillisyyden hahmottuminen osaksi omaa identiteettiäni on saanut alkunsa lapsuudestani ja vahvistunut kokemuksieni kautta nuoruudessa. Ammatilliseen identiteettiini kristillisyyden on kuulunut aiemman kirkollisen tutkinnon kautta, josta kirkon työn perusta ja pohja ovat itselleni tuttuja. Kirkonalan ammatillisuuden perustuminen missionäärisyyteen ei näin ollen ole itselleni vierasta.

Diakoniatyön virka saa perustansa ja sisältönsä kirkon missiosta. Oleellinen osa kirkon missiota on sosiaalieettinen vastuu, heikommassa asemassa olevien puolesta ja kanssa toimimisesta sekä evankeliumista kertominen. Diakoniaviranhaltijan ammatilliseen osaamiseen kuuluu hädän tunnistaminen ja kohtaaminen sekä ihmisarvon puolustaminen. Tehtävänä on tilanteiden kokonaisvaltainen huomioiminen sosiaalisista, terveydellisistä, henkisistä ja aineellisista lähtökohdista käsin. (Kirkkohallitus, 2020. s. 6).

Kehittämisen prosessin aikaan koronaepidemian vaikuttaessa koko yhteiskuntaamme, avasi kehittämistyö mahdollisuuden tarkastella omaa ammatti-identiteettiäni poikkeustilanteissa toimimisen näkökulmasta. Ilokseni huomasin, että epidemiaan liittyvien rajoitteiden luodessa muutospainetta jo valmiille suunnitelmille pystyin ratkaisemaan haastavan tilanteen ja sopeutumaan vallitsevaan tilanteeseen. Lisäksi epävarmuudensietokyky on noussut prosessin aikana uudeksi normaaliksi, koska ennustettavuus kehittämisen prosessiin vaikuttaneista tekijöistä on ollut täysin mahdotonta ja rajoitteet on saneltu täysin itsestä riippumattomista lähtökohdista käsin.

Diakoniatyöntekijän ammattiosaamisen ydinosaamiskuvausta tarkasteltaessa käy selkeästi ilmi, että diakoniatyöntekijän tekemä työ on vahvasti omalla persoonalla tehtävää työtä. Ammatillisen osaamisen ja tietotaidon lisäksi diakoniatyössä tarvitaan taitoa kohdata erilaisissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä ja taitoa olla läsnä erilaisissa toimintaympäristöissä. Oleellinen osa diakoniatyöntekijän ammattiosaamista on myös kristinuskon teologisten kysymysten tunteminen ja seurakuntalaisten tukeminen uskon kysymyksiin liittyen. Lisäksi diakoniatyöntekijän tulee tunnistaa oma yhteiskunnallinen asemansa suhteessa ympäröivään yhteisöön ja yksilöihin. (Kirkkohallitus, 2020. s. 9-13).

Kehittämisprosessin edetessä olen herännyt miettimään, millaisena ympäröivä yhteisö näkee roolini ja millaisena oman roolini yhteisössä itse koen. Kasvamisen kohti diakoniatyöntekijän identiteettiä tunnistan alkaneen ja vahvistuneen prosessin aikana. Odotukset, joita olen kohdannut liittyen diakonina toimimiseen eivät suinkaan ole tulleet ympäröivän yhteisön sisältä vaan ennen kaikkea omista ennakkokäsitteistäni ja peloistani lähtien. Pohdinnat ja keskustelut ympärilläni olevien ihmisten kanssa ovat kuitenkin avanneet mahdollisuuden asioiden uudelleen tarkasteluun ja omien asenteideni muovaamiseen.

Oman matkani kohti diakoniatyöntekijän identiteettiä tunnistan alkaneen, mutta valmiiksi en ajattele tulleetni vaan saaneeni lähtökohdat Jumalan palvelemistyön tekemiseen. Koen tämän prosessin kasvattaneen minua ymmärtämään yksilöllisen kasvun merkityksen ja ainutkertaisuuden. Oman hengellisen kasvuni koen olevan vaiheessa, jossa etsin luottamusta Jumalaan ja hänen suunnitelmaansa varalleni.

LÄHTEET

- Aitlahti, K. & Ahtiainen, A. (2018). Rohkaise vanhempaa kohtaamaan lapsen hengellisyys. Julkaisussa Kokkonen, J.(toim.), Kirkon kasvatus vuonna 2030, Kristillisen uskon välittymisen haasteita ja mahdollisuuksia. Kirkon tulevaisuusselonteko 2018 (s. 58-60). Kirkkohallitus. https://issuu.com/kirkonkasvatus/docs/kirkon_tulevaisuusselonteko_2018_lo?e=11549239/65960028
- Alatalo, M., Lappi, K. & Petrelius, P. (2017). Lapsikeskeinen suojeleminen ja perheen toimijuuden tukeminen lastensuojelun perhetyössä ja perhekuntoutuksessa. Kohti monitoimijaista, yhteistä perhetyötä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy. Saatavilla 15.3.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-859-3>
- Alava, H., Kela, A., Nikkanen, A. & Paloviita, P. (2020). Diakoniabarometri 2020, Aina uuden edessä. Suomen ev.lut. kirkon julkaisuja 88. Kirkkohallitus. Helsinki 2020. Juvenes Print Oy.
- Archdiocese of Liverpool. (i.a.) Pastoral Formation Department. Saatavilla 11.12.2020. <http://www.liverpoolcatholic.org.uk/userfiles/files/PFM/M%26FL/Oportunities%20to%20support%20Marriage%20and%20Family%20Life%20in%20your%20parish.pdf>
- Hastrup, A., Hakkarainen, P., Heinonen, H., Hyytinen, R., Ihanus, M., Kerppola, J., Kokkonen, J., Lampinen, P., Martikainen, A., Paju, P., Rapeli, T., Saaristo, A., Sairisalo, H., Satuli-Kukkonen, T., Suomu, K., Särkelä, R., Tuominen, M. & Willman, A. (2019). Lasten ja perheiden palveluiden tuottaminen yhteistyössä järjestöjen ja seurakuntien kanssa – toimivat rakenteet ja sopimuskäytännöt. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

- Haukijärvi, N., Kangas, A., Knuutila, H., Leino-Richert, E., & Teirasvuo, N. (2014). Tavoitteena aktiivinen ja työelämälähtöinen oppiminen. Käytännön opetusmenetelmiä opiskelija ja työelämälähtöiseen opetukseen ja koulutukseen. (Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja, 91). Tampere. (s.18 – 23). Suomen yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Innokylä. (i.a.-a). Ideointipuu. Saatavilla 25.9.2020. <https://innokyla.fi/fi/tyokalu/ideointipuu-brainstorming-tree>
- Innokylä. (i.a.-b). Learning cafe. Saatavilla 25.9.2020. <https://innokyla.fi/fi/tyokalu/learnig-cafe-eli-oppimiskahvila>
- Karstulan ev.lut.seurakunta. (2019) Toiminta ja Talous 2020. Suunnitelmat 2020 – 2021.
- Karstulan kunta, (i.a.) Saatavilla 12.11.2020. <https://karstula.fi/vapaa-aika-ja-matkailu/>
- Karstula – Kyyjärvi 4H. (i.a.) Saatavilla 12.11.2020. <https://karstulakyyjarvi.4h.fi/>
- Kirkkohallitus. (i.a.) Perhelähtöisen seurakunnan suuntaviivat. Saatavilla 25.9.2020. <https://evl.fi/documents/1327140/59727903/perhelahtoisenseurakunnan-suuntaviivat-linjaukset.pdf>.
- Kirkkohallitus. (2020) Diakonian viranhaltijan ydinosaamiskuvaus. Saatavilla 16.3.2021. <https://evl.fi/documents/1327140/43561565/Diakonian+viranhaltijan+ydinosaamiskuvaus+2020.pdf/2f47a08a-75ca-5e50-e3a7-44a830701b6c?t=1604574818706>
- L1301/2014. Sosiaalihuoltolaki. Sosiaalipalvelut. 30.12.2014/1301. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/haku/?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=sosiaalipalvelut&h=Hae+%E2%80%BA>

- Myllärniemi, A. (2007). Lastensuojelun avohuollon perhetyö ammattikäytäntönä – jäsenyyksiä perhetyöstä toimintatutkimuksen valossa. Soccan ja Heikki Waris-instituutin julkaisuja 2007. http://www.socca.fi/files/90/Lastensuojelun_perhetyo_ammattikaytantona.pdf
- Petäjä, H. & Ojell, R. (2018) Kirkon varhaiskasvatus lasta ja perhettä varten myös tulevaisuudessa. Julkaisussa Kokkonen, J.(toim.), Kirkon kasvatus vuonna 2030, Kristillisen uskon välittymisen haasteita ja mahdollisuuksia. Kirkon tulevaisuusse-lonteko 2018 (s. 58-60). Kirkkohallitus. saatavilla 2.2.2021. https://issuu.com/kirkonkasvatus/docs/kirkon_tulevaisuusselonteko_2018_lo?e=11549239/65960028
- Rönkkö, L. & Rytönen, T. (2010). Monisäikeinen perhetyö. (1.painos,2010). WSOYpro Oy.
- Sekki, S. (2018). Arki perhetyön kohteena. Tutkimus uuden työtavan kokeilusta Arki haltuun –hankkeessa. Kasvatustieteellisiä tutkimuksia, numero 29. Helsinki, Yliopistopaino Unigrafia.
- Sosiaali – ja terveysministeriön julkaisema lapsi – ja perhepalveluiden muutosohjelma. (2014). Hankesuunnitelma. Kärkihanke. Sosiaali – ja terveysministeriö. https://stm.fi/documents/1271139/1953486/Hankesuunnitelma_Lapsi-ja+perhepalveluiden+muutosohjelma.pdf
- Suomen ev.lut.kirkko. (i.a.-a). Jäsentilasto 1999 – 2019. Saatavilla 28.12.2020. <https://www.kirkontilastot.fi/viz?id=130>
- Suomen ev.lut.kirkko. (i.a.-b). Perhelähtöinen työote. Saatavilla 25.9.2020. <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/aikuiset-ja-perhe/perhetyo>

- Suomen evankelisluterilainen kirkko. (2020) Suomen evankelisluterilaisen kirkon julkaisema strategia, Ovet auki suomen evankelisluterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026. (22.9.2020) Saatavilla 1.3.2021. <https://evl.fi/documents/1327140/52567038/Ev.lut.kirkko-strategia.pdf/9fb95410-78a0-6ace-a331-aa2c31b869c5?t=1600781363026>
- Surakka, J. & Porkka, J. (2020). Lasten ja nuorten osallisuus ja vaikuttajaryhmät. Julkaisussa Innostava ja kohtaava kasvatus. Kirkon kasvatuksenbarometri 2020. (s. 98-99). Kirkon tutkimuskeskus. Saatavilla 1.3.2021. <https://julkaisut.evl.fi/catalog/Tutkimukset%20ja%20julkaisut/r/4231/viewmode=previewview>
- Terveysten ja hyvinvoinninlaitos. (i.a.) Perhetyö. Saatavilla 28.12.2020. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>
- Tervo-Niemelä, K. (2018). Tervetuloa seurakuntaan? lasten, nuorten ja perheiden kasvuympäristön muutos ja kirkon kasvatus. Julkaisussa Kokkonen, J.(toim.), Kirkon kasvatus vuonna 2030, Kristillisen uskon välittymisen haasteita ja mahdollisuuksia. Kirkon tulevaisuusse-lonteko 2018 (s. 58-60). Kirkkohallitus. saatavilla 2.2.2021. https://issuu.com/kirkonkasvatus/docs/kirkon_tulevaisuusselonteko_2018_lo?e=11549239/65960028
- Tilastokeskus. (i.a.) Kuntien avainluvut. Saatavilla 7.1.2021. <http://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?active1=226&year=20206active2=729>
- Työelämä valmennus. (i.a.-a). aivoriihi. Saatavilla 10.11.2020. <https://tevere.fi/menetelmat/aivoriihi>
- Työelämä valmennus. (i.a.-b). oppimiskahvila. Saatavilla 12.12.2020. <https://tevere.fi/menetelmat/oppimiskahvila-learning-cafe-business-arena-oy>

Valtonen, M. (i.a.) Perhelähtöisen seurakunnan teologiaa. Saatavilla 2.2.2021.

https://evl.fi/documents/1327140/59796978/Uusi_Minna+Valtonen_Perhel%C3%A4ht%C3%B6isen+seurakunnan_teologiaa.pdf/aedf6489-65ab-d106-5525-d8b0f22c5bf4?t=1592485078125

LIITE 1. Kutsu perhetoiminnan iltoihin

TERVETULOA
PERHETOIMINNAN ILTOIHIN
SEURAKUNTATALOLLE

Perheiden illat To.5.11 klo:17 alkaen ja To.10.12 klo:17 alkaen

Yhteistyötahojen ilta To. 26.11 klo:17 alkaen

- Mitä toivoisin saavani seurakunnalta?
- Millainen toiminta seurakunnassa kiinnostaisi minua?
- Näihin yhteisöä kehittäviin kysymyksiimme, tahtoisimme saavamme vastauksia juuri sinulta Karstulassa perheesi kanssa asuena.
- Olet lämpimästi tervetullut osallistumaan perhetoiminnan iltaan ja nauttimaan yhdessä tekemisestä sekä hyvästä iltapalasta.
- Illat toteutetaan osana Marjutin suorittamia sosionomi(amk)/diakoni opintoja, yhteistyössä lastenohjaaja Sanna Poikosén kanssa
- Lisätietoja iltojen kulusta Marjutilta p.040-5864120

LIITE 2. Kutsu yhteistyökumppaneille

KUTSU

Seurakunta omalta osaltaan on tukemassa ja auttamassa sekä kulkeudessa rinvalla lapsiperheiden erilaissa vaiheissa. Työskennellessäni Karstulassa seurakunnan palveluksessa kohta neljän vuoden ajan, olen huomannut että yhteistyöntekeminen on ensiarvoisen tärkeää pienissä yhteisöissämme. Itse ajattelen että yhdistämällä voimavarojamme pystymme pääsemään entistä parempiin lopputuloksiin.

Kutsuisinkin nyt juuri sinut hyvä yhteistyökumppani istumaan hetkisen aloillesi, hiljentymään ja pohitimaan yhdessä, kuinka me voisimme yhdessä kehittää Karstulan seudulla perheille suunnattuja palveluita ja etenkin voisiko seurakunnasta löytyä palveluita, joita sinun organisaatiosi voisi hyödyntää tai voisimmeko olla sinulle jossain toimintamuodossa yhteistyökumppanina. Miten me voisimme yhdessä kehittää perheitoimintaa perheiden toiveita vastaaviksi?

Olet lämpimästi tervetullut perheitoiminnan iitaan to.26.11.2020 klo:17 seurakuntatalolle suunnittelemaan yhteistä tulevaa.

Iltä järjestetään yhteistyössä lastenohjaaja Sanna Poikosen kanssa ja on osa Marjutin diakoni opintojen opinnoyhteytöprosessia.

Ilmoitathan osallistumisestasi viimeistään ma.16.11.2020 mennessä Marjutille
s.postitse:marjut.lahti@evl.fi, kahvituksen järjestämiseksi.

Yhteistyöterveisin: Marjut Lahti
vt.Diakoni/Karstulan ev.lut.seurakunta
p.040-5864120
marjut.lahti@evl.fi